

Sivil Direniş Neden İşe Yarar?

Şiddetsiz Çatışkının Stratejik Mantığı

Maria J. Stephan & Erica Chenoweth

*Maria J. Stephan, Uluslararası Şiddetsiz Çatışkı Merkezi'nde Eğitim İnisiyatifleri Direktörü
[Director of Educational Initiatives at the International Center on Nonviolent Conflict].*

Erica Chenoweth, Wesleyan Üniversitesi'nde Siyaset Bilimi Asistan Profesörü ve Harvard Üniversitesi John F. Kennedy Siyasi Bilimler Fakültesi'ndeki Belfer Bilim ve Uluslararası İlişkiler Merkezi'nde Postdoktoral Üye

Yazarların isimleri rastgele sıralanmıştır ve ikisi de makaleye eşit derecede katkıda bulunmuştur. Yazarlar *Peter Ackerman, Douglas Bond, Jonathan Caverley, Howard Clark, Alexander Downes, Jack DuVall, Roy Eidelson, Matthew Fuhrmann, Matthew Kroenig, Adria Lawrence, Jason Lyall, Brian Martin, Doug McAdam, Amado Mendoza, Hardy Merriman, Wendy Pearlman, Regine Spector, Monica Duffy Toft, Ned Walker, Stephen Zunes, anonim okuyucular, ve Belfer Bilim ve Uluslararası İlişkiler Merkezi'ndeki katılımcılara bu makalenin önceki taslaklarına yaptıkları faydalı yorumlar için teşekkür eder. Elizabeth Wells faydalı araştırma desteğiyle katkıda bulunmuştur..*

Son zamanlarda savaşım yöntemlerinin etkinliği üzerine yapılan akademik tartışmalardaki üstü kapalı varsayımına göre politik mücadele sürdürmenin en etkili yolu şiddet.¹ Siyaset bilimcileri arasındaki hakim görüş, muhalif hareketlerin şiddet içeren yöntemleri seçme nedeninin böyle araçların politik hedeflere ulaşmada şiddetsiz stratejilere kıyasla daha etkin olduğu yönünde.² Bu varsayımların aksine 2000 ve 2006 yılları arasında Sırbistan (2000), Madagaskar (2002), Gürcistan (2003) ve Ukrayna (2004-05), Lübnan (2005) ve Nepal'de (2006) örgütlü sivil halk kitleleri kemikleşmiş iktidarlara meydan okumak ve siyasi haklar talep etmek amacıyla boykot, grev, protesto ve örgütlü biçimde işbirliği yapmama gibi şiddetsiz yöntemleri başarılı bir şekilde kullandılar.³ Bu şiddetsiz kampanyaların başarısı –özellikle de aynı ülkelerin bazılarında kalıcı olarak devam eden şiddetli ayaklanmaların ışığında- sistemli bir şekilde araştırılmayı bekliyor.

Mevcut literatür şiddetsiz kampanyaların neden etkili direniş yöntemleri oldukları konusunda açıklamalar içeriyor.⁴ Ancak literatürün çok azı şiddetsiz ve şiddetli ayaklanmaları paralel direniş biçimleri olarak ele alıp, bu direniş biçimlerine dair bilinen tüm gözlemleri kapsamlı şekilde analiz ediyor.⁵ Bu çalışma, 1900'den 2006'ya kadarki başlıca şiddet içeren ve içermeyen kampanyalar üzerine [farklı kaynaklardan] toplanmış [istatistiki] verileri kullanarak ve devlet ve devlet dışı aktörler arasındaki çatışkılarda kullanılan şiddetli ve şiddetsiz kampanyaların stratejik açıdan etkinliğini sistemli şekilde inceleyerek bu boşluğu doldurmayı amaçlıyor.⁶ Bu sonuçları yönlendiren nedensel

mekanizmaları daha iyi anlamak için istatistiki bulgularımızı ayrıca hem şiddetli hem şiddetsiz direniş dönemleri içeren tarihi vakalarla karşılaştırıyoruz.

Bulgularımız başlıca şiddetsiz kampanyaların yüzde 53 oranında başarı elde ettiğini, buna karşılık bu oranın şiddet içeren direniş kampanyalarında yüzde 26 olduğunu gösteriyor.⁷ Bu başarının iki sebebi var. Öncelikle, bir kampanyanın şiddetsiz yöntemlere ne kadar bağlı kaldığı onun yerel ve uluslararası meşruiyetini artıran bir etken ve direnişe daha geniş tabanlı katılım sağlıyor, bu da hedefin üzerinde daha fazla basınç oluşturulması anlamına geliyor. İtiraz/talep eden grubun şikayetlerinin tanınması bu grubun daha fazla iç ve dış destek almasını sağlarken hedef rejimin yalnızlaştırılması, böylelikle rejimin siyasi, ekonomik, hatta askeri iktidarının ana kaynaklarının zayıflatılması anlamına gelebilir.

İkinci olarak, devletler silahlı isyancılara şiddetle karşılık vermeyi kolaylıkla meşrulaştırabilse de rejimin şiddetsiz hareketlere şiddet uygulaması büyük ihtimalle rejimin aleyhine olacaktır. Olumlu yaklaşma potansiyeli taşıyan kamuoyu, şiddet kullanan milisleri, üzerinde uzlaşması imkansız köktenci ya da aşırı amaçlar güden gruplar olarak görürken şiddetsiz direniş gruplarını daha ılımlı olarak algılıyor, bu da onların çekim gücünü artıran ve pazarlık yoluyla karşı tarafın taviz vermesini kolaylaştıran bir etken.⁸

Bulgularımız direniş gruplarının, geleneksel anlamda daha üstün karşıtlara karşı politik hedeflerine ulaşmalarının en etkili yolunun şiddetli direniş olduğu yönündeki bilindik algıyı sarsıyor. Tersine, şiddetsiz direnişin siyasi şiddete güçlü bir alternatif oluşturduğunu, karşı taraf ister demokratik isterse antidemokratik olsun etkin bir karşı çıkış oluşturduğunu ve zaman zaman da bunu şiddetli direnişten daha etkin biçimde yapabildiğini öne sürüyoruz.

Makale aşağıda belirtilen şekilde ilerleyecektir. İlk bölüm ana argümanımızı ortaya koyuyor. İkinci bölüm veri kümesini tanıtıyor ve ilk ampirik bulgularımızı açıklıyor. Üçüncü bölümde Güneydoğu Asya'daki üç şiddetsiz ve şiddetli kampanyanın vaka çalışmalarını değerlendiriyoruz. Sonuç bölümünde bu bulgulardan yola çıkarak bazı kuramsal tavsiyeler ve ilkesel tavsiyelerde (policy recommendations) bulunuyoruz.

İşe Yarayan Nedir? Şiddetsiz Direnişin Stratejik Mantığı

Şiddetsiz direniş toplumsal, psikolojik, ekonomik ve politik araçlar kullanarak sürdürülen, şiddet tehdidi veya kullanımı içermeyen, sivil toplum/halk temelli bir mücadele yöntemidir. İhmal/kaçınma eylemleri ile icra eylemlerini ya da bu ikisinin bir karışımını içerir.⁹ Akademisyenler, grupların farklı politikalara karşı gelmek veya destek vermek, karşıtların meşruiyetini ortadan kaldırmak ve karşıtın güç kaynaklarını ortadan kaldırmak ya da kısıtlamak için halkı harekete geçirmede kullandıkları yüzlerce şiddetsiz yöntem tanımladılar- sembolik protestolar, ekonomik boykotlar, grevler, politik ve toplumsal işbirliksizlik/işbirliği yapmama ve şiddetsiz müdahale, vb.¹⁰ Şiddetsiz mücadele, geleneksel siyasi kanalların dışında yer alır, bu da onu lobcilik, seçim propagandası ve yasa çıkarma gibi diğer şiddetsiz siyasi süreçlerden ayırır.

Stratejik şiddetsiz direniş, şiddeti dinî ve etik ilkeler temelinde reddeden ilkeli şiddetsizlikten ayırd edilebilir. Her ne kadar kendini ilkeli şiddetsizliğe adanmış olan çoğu kişi (örn. Gandhi ve Martin Luther King Jr.) şiddetsiz direniş içine girse de şiddetsiz mücadelelere katılan kişilerin büyük çoğunluğu ilkeli şiddetsizliği benimsememiştir.¹¹ Şiddetsiz mücadelenin ilkeli şiddetsizlik, pasifizm, pasiflik, zayıflık veya yalıtılmış sokak protestolarıyla karıştırılması bu olgu hakkındaki kavram yanlışlarına katkıda bulundu.¹² Şiddetsiz direnişçiler şiddet tehdidi veya kullanımından kaçınsa da, şiddetsiz hareketlere yapılandırılan “barışçıl” etiketi, örgütlü şiddetsiz direnişin çoğu zaman son derece yıkıcı olabilen doğasına ters düşer. Şiddetsiz direniş taleplerini karşıtın isteği dışında gerçekleştirir, bunu da yaygın işbiriksizlik/işbirliği yapmamave başkaldırı eylemleriyle çatışkıyı kontrol altına alarak yapar.¹³ Şiddet içeren zorlamaysa karşıtı fiziksel şiddetle tehdit eder.¹⁴

Akademisyenler genelde şiddet içeren yöntemlerin en baskıcı ya da uzlaşmaya zorlama ihtimali en yüksek yöntemler olduğunu, dolayısıyla arzu edilen politika değişimlerini gerçekleştirebildiklerini varsayıyorlar.¹⁵ Örneğin bazıları, özellikle de demokratik rejimleri bölgesel tavizler vermeye zorlamak konusunda terörizmin etkili bir strateji olduğunu öne sürmüşlerdir.¹⁶ Bunun aksine, Max Abrahms teröristlerin başarı oranlarının son derece düşük olduğunu, siyasi hedeflerine sadece yüzde 7 oranında ulaşabildiklerini göstermiştir.¹⁷ Abrahms buna rağmen aktörlerin, terörizmi, şiddetsiz direnişten yine de daha etkili olduğu için seçtikleri sonucuna varmıştır.¹⁸

Biz şiddetsiz direnişin iki sebepten dolayı şiddetli direnişe kıyasla stratejik avantaja sahip olabileceğini savunuyoruz. Birincisi, şiddetsiz kampanyaları bastırma geri tepebilir. Geri tepme durumlarında --çoğu zaman şiddetle bastırma biçimini alan- adaletsiz bir eylem, düzenleyicisi olan rejimin aleyhine döner; çoğu zaman da rejim destekçilerinin sadakatlerini kaybetmesi, halkın rejime karşı harekete geçmesi ve rejimin uluslararası platformda kınanmasıyla sonuçlanır.¹⁹ Bu yüzden şiddetsiz kampanyaları bastırmanın içerdeki ve dışarıdaki [yerel ve uluslararası düzeydeki] bedeli şiddetli kampanyaları bastırmanın bedelinden daha yüksektir. Geri tepme, direniş kampanyasının iç dayanışmasını artırarak, karşı tarafı destekleyenler arasında muhalefet ve çatışkı yaratarak, direniş kampanyasına gelen dış desteği artırarak ve karşıtın dış desteğini azaltarak güç [dengesinde] kaymalara yol açar. Karşı tarafın şiddetine, [şiddetsiz] direniş kampanyasınca şiddetle misilleme yapılmadığında ve bu durum içeriden ve dışarıdan izleyenlere iyi anlatıldığında, bu [geri tepme] dinamiklerinin gerçekleşme ihtimali daha yüksektir.²⁰ Şiddetsiz eyleme bağlılıklarını kamuoyuyla paylaşmış olan sivillere karşı alınan aşırı sert önlemlerin yerel ve uluslararası yankıları, “terörist” veya “şiddetli isyancılar” olarak inandırıcı şekilde imlenmiş [grupların] bastırılmasından çok daha ciddi olacaktır.²¹

İçeride/yerelde, bir rejimin bileşenleri –kamu çalışanları, güvenlik güçleri ve yargı organının üyeleri de dahil--desteklerini şiddet kullanan direniş gruplarındansa şiddetsiz direniş gruplarına vermeye daha fazla meyillidir. Herhangi bir direniş kampanyasının zorlayıcı/ikna edici gücü, karşı tarafın güvenlik güçlerinde itaatsizlik ve ayrılmalara sebep olma potansiyeliyle doğru orantılıdır çünkü güvenlik güçlerini oluşturan kişiler silahlı isyancılara değil silahsız göstericilere karşı baskıcı şiddet kullanmanın olumsuz siyasi ve

kişisel sonuçlarını dikkate alacaktır.²² Kitlesele sivil direnişle baş etme konusunda silahlı isyancıları bastırmadaki kadar hazırlıklı olmayan sabık rejim destekçileri arasında bölünmeler olması daha muhtemeldir.²³ Rejim baskısı ayrıca artan halk hareketlenmesi yoluyla da geri tepebilir. Nispeten daha çok sayıda kişiyi şiddetsiz kampanyanın aktif parçaları haline getirmek, hedef üzerinde daha büyük ve daha uzun süreli basınç oluşturabilir, buna karşın halk fiziksel ya da ahlaki engellerden ötürü şiddetli ayaklanmalardan kaçınabilir.

Dışarıda/uluslararası düzeydeyse, uluslararası topluluk şiddetli kampanyaları bastırılardan ziyade şiddetsiz kampanyaları bastırılan devletleri kınamaya ve yaptırım uygulamaya daha yatkındır. Sivil toplum kuruluşları (STKlar) davalarına yakınlık gösterdiğinde, şiddetsiz kampanyaların maddi yardım alma ihtimali artar. Dış yardım, kampanyanın gelişimine ve amaçlarına ulaşmasına fayda edebilir veya etmeyebilir.²⁴ Ancak şiddetsiz kampanyaları bastırmanın dışarıdaki bedelleri ağır olabilir özellikle de baskı, medya tarafından görünür kılındığında. Dışarıdaki aktörler silahsız protestoculara sürekli sert şekilde saldıran baskıcı rejimlere karşı yaptırımlar/ambargolar örgütleyebilirler.²⁵ Şiddetli ayaklanmalar söz konusu olduğunda da yaptırım uygulanması mümkün ama gerçekleşme ihtimali daha düşüktür. Tersine, bazı yabancı devletler şiddetli ayaklanmaların bastırılmasında rejimlere yardımda bulunabilirler. Başka yabancı devletler, karşı tarafa karşı avantaj kazanması için şiddetli bir direniş kampanyasına maddi destek verebilirler. Aslına bakılırsa, devletlerin şiddetli ayaklanmalara ve terörist gruplara sponsor olmaları on yıllardır devam eden bir dış politika çelişkisidir.²⁶ Devlet sponsorlu şiddetli grupların stratejik hedeflerine ulaşmada başarılı olup olmadıkları belirsizdir.

İkinci olarak, şiddetsiz direniş kampanyaları hedef rejimin üyelerinin yaşamını ya da sağlığını/refahını tehdit etmediklerinden, uzlaşa ve pazarlığa daha açık görünürler. Rejim destekçileri, yoldaşlarını öldürmeyen veya sakat bırakmayan direniş gruplarıyla pazarlığa girmeye daha yatkındır.

Uygun Sonuç Çıkarma teorisi (Correspondent inference theory) şiddetsiz kampanyaların genel halka neden daha çekici geldiğini ve rejim destekçileri için neden daha ikna edici olduğunu açıklayabilir. Kurama göre, bir kişi, karşıtına nasıl cevap vereceği konusunda karşıtın edimlerini temel alarak yargıda bulunuyor, bu da şiddetsiz direnişi iki şekilde daha avantajlı hale getiriyor.²⁷ Birincisi, her direniş için halk desteği elzemdir ama halk, şiddetsiz kampanyaları fiziksel tehdit teşkil etmez görünürken şiddetli kampanyaları tehditkar bulur.²⁸ Şiddetsiz kampanyalar ne kadar yıkıcı/düzen bozucu olsalar da şiddetli kampanyalara kıyasla uzlaşmaya daha yatkın görünürler. Rejim baskısı karşısında halk, eşit derecede baskıcı olan ya da en iyi ihtimalle sivil kayıplar konusunda umursamaz davranan şiddetli bir kampanyayı desteklemekten kaçınacaktır. İnanırdıcı bir alternatif sağlandığında, halkın şiddetsiz bir kampanyayı destekleme ihtimali daha yüksektir.²⁹

İkincisi, şiddetli isyancılar, rejim üyelerinin ve güvenlik güçlerinin yaşamlarını tehdit ettiğinde rejim destekçilerinin rejime bağlılıklarını sorgulama ihtimalini büyük ölçüde azaltıyor. Abrahams, sivilleri hedef alan terörist grupların, hedeflerini ordu veya polisle sınırlayan gruplarla karşılaştırıldığında halk desteğini kaybettiğini saptamıştır.³⁰ Şiddetli

bir harekete teslim olmak ya da [rejimin kuvvetlerinden firar ederek bu gruplara] katılmak daha büyük risk teşkil eder çünkü grup, rejim üyelerini öldürebilir ya da işkence edebilir ve rejim kendi saflarından firar edenleri şiddetle cezalandırabilir. Açıkça şiddetsiz olan yöntemler güvenlik güçlerini ya da rejimin kamu görevlilerini fiziksel olarak tehdit etmediği için rejimin üyeleri şiddetli hareketlerden ziyade şiddetsiz hareketlere destek vermeye daha yatkındır. Rejim, güvenlik güçlerinin ve diğer grupların rejimin egemenliği için elzem olan devamlı işbirliğine artık güvenemez hale geldiğinde, iktidarı sarsılır.

Elbette rejimin şiddetli ayaklanmaları bastırması da geri tepebilir. Kuzey İrlanda'daki Britanya ordu kuvvetlerinin kötü muamelesi Geçici İrlanda Cumhuriyet Ordusu'nun destekçi sayısını artırarak uzun dönemli stratejik fayda sağlamıştır. Ancak biz şiddetli kampanyalarda geri tepmenin daha ender gerçekleştiğini ve geçici aksiliklere rağmen şiddetsiz kampanyaların şiddetli kampanyalara kıyasla rejim baskısından daha fazla uzun vadeli fayda sağlayacağını savunuyoruz.

Devam eden baskının yerel ve uluslararası toplam bedeli bir rejimi şiddetsiz kampanyalarla (şiddetli kampanyalarla olduğundan daha sık) uzlaşmaya zorlayabilir. Bir sonraki bölüm bu iddiaları test ediyor.

Teoriyi Test Etmek

Ronald Francisco ve diğerleri rejimin sert tutumunun bir geri tepme yarattığını ve hareket örgütlenmesini artırdığını saptarken başka akademisyenlerse baskının direniş örgütlenmesi üzerindeki etkilerinde değişkenlik olduğunu saptadı.³¹ Devletin engellemeleri ve baskılarına tahammül etme gücü, direniş kampanyasının şiddetli mi şiddetsiz mi olduğuna bağlı olabilir.³² Bu dinamik Hipotez 1'de temsil edilmektedir.

Hipotez 1: Rejimin şiddet kullanma istekliliği şiddetsiz kampanyaların başarı ihtimalini artıracak ama şiddetli kampanyaların zararına olacaktır.

Güvenlik güçleri için emirleri sorgulamak ya da emre itaatsizlik etmek anormal bir davranıştır. Ordu saflarından ayrılma belirtileri, rejimin artık en önemli dayanağı olan askeriye'nin işbirliğine ve itaatine sahip olmadığı anlamına gelebilir. Şiddetsiz meydan okumaların, karşı tarafın güvenlik güçleri içinde rejime olan bağlılığın önemli ölçüde azalmasına yol açma ihtimali daha yüksekken silahlı direniş, isyanı bastırmak için ordu saflarının daha da sıkışmasına sebep olabilmektedir. Hipotez 2 bu öngörüü özetliyor.

Hipotez 2: Şiddetsiz direniş güvenlik güçleri saflarında bağlılık kırılmaları yaratma konusunda şiddetli direnişe nazaran göreceli bir avantaja sahiptir.

Şiddetle bastırılan şiddetsiz bir kampanya, sempati toplamanın ve muhtemel bir meşruiyet artışının yanı sıra dış aktörlerin desteğini de kazanabilir. Tüm dış yardım biçimlerini kataloglamak bu yazının kapsamının ötesinde geçse de sağduyu, baskıcı bir rejimi hedef alan uluslararası yaptırımların şiddetsiz kampanyalara faydalı olacağını söylüyor. Hipotez 3 şiddetsiz kampanyaların dış destekten faydalanacağını öngörüyor.

Hipotez 3: Uluslararası yaptırımlar ve kampanyaya aleni devlet desteği, şiddetsiz kampanyaları şiddetli kampanyalara göre daha avantajlı bir konuma getirir.

Son olarak, hedef rejime verilen dış destek daha çok şiddetli kampanyaların aleyhine olmaktadır çünkü şiddetli kampanyalar kurulu düzene gayrimeşru karşı çıkışlar olarak görülmektedir. Hedef rejimler ayrıca şiddetsiz direniş kampanyalarına karşı da müttefiklerden yardım alabilmektedir.³³

Bu dinamiklerin, devletin ele geçirdiği kaynakların orantısızlığı nedeniyle, kampanyaların başarı ihtimallerini düşüreceğini öngörüyoruz.³⁴ Hipotez 4 bu etkeni özetliyor.

Hipotez 4: Hedef rejime verilecek dış devlet desteği hem şiddetli hem şiddetsiz kampanyaların aleyhinde olacaktır.

ARAŞTIRMA TASARIMI VE METODOLOJİ

Araştırma hedeflerimiz üç katmanlı: birincisi, belirtilen amaçlarına ulaşmakta şiddetsiz kampanyaların mı şiddetli kampanyaların mı daha iyi bir sicili olduğunu belirlemek; ikincisi, kampanya sonuçlarına hangi değişkenlerin daha önemli katkıları olduğunu araştırmak; ve üçüncüsü, yapısal etkenlerin şiddetsiz kampanyaların başarısızlıkları ve başarılarında ne kadar etkili olduğunu görmek. Bu amaçla 1900'dan 2006'ya kadar yapılan 323 şiddetli ve şiddetsiz direniş kampanyasının yığın verilerini içeren Şiddetsiz ve Şiddetli Çatışkı Sonuçları (ŞŞÇS) [Nonviolent and Violent Conflict Outcomes (NAVCO)] veri kümesini oluşturduk.³⁵

Direniş kampanyasını siyasi bir amacı gerçekleştirmeye yönelik bir dizi gözlemlenebilir, devamlılık teşkil eden taktikler olarak tanımlıyoruz. Bir kampanya günler ya da yıllar sürebilir. Kampanyaların belirgin liderleri ve genelde isimleri olur, bu da onları düzensiz ayaklanmalardan ya da spontan kitle eylemlerinden ayırdeder.³⁶ Çoğunlukla kampanyaların tanımlanabilir başlangıç ve bitiş noktaları, ayrıca tarihleri boyunca gerçekleşen belli etkinlikleri olur. Kampanya seçkimiz ve başlangıç ve bitiş tarihleri çok sayıda kaynaktan oluşturulan bir konsensüs modelini temel almıştır.³⁷

Bir kampanyayı "şiddetsiz" bir diğeri ise "şiddetli" olarak etiketlemek kolay değil. Çoğu durumda, farklı rakip gruplar arasında hem şiddetsiz hem şiddetli kampanyalar eş zamanlı olarak sürdürülüyor. Bunun yanında, bazı gruplar da varlıkları süresince hem şiddetsiz hem şiddetli direniş yöntemleri kullanıyorlar mesela Güney Afrika'daki Afrika Ulusal Kongresi'nin [African National Congress] yaptığı gibi. Bir kampanyayı şiddetsiz ya da şiddetli olarak tanımlamak karmaşık bir direniş yöntemleri kümesini basite indiriyor.

Bu zorluklara cevap verebilmek adına, bu kategorilerin her biri için belli standartlar oluşturduk. Şiddetsiz kampanyalar listesi başlangıçta şiddetsiz çatışkı ve toplumsal hareket literatürünün kapsamlı bir taramasından toplandı. Sonra bu verileri ansiklopediler, vaka araştırmaları, April Carter, Howard Clark ve Michael Randle'ın şiddetsiz sivil direnişle ilgili hazırladığı kapsamlı bibliyografi gibi çok sayıda kaynak kullanarak doğruladık.³⁸ Son olarak, vakalar şiddetsiz çatışkı uzmanları arasında dolaştırıldı ve onlardan vakaların, başlıca şiddetsiz çatışkılar olarak uygun bir şekilde

tanımlanıp tanımlanmadıklarını ve ayrıca hangi önemli vakaların ihmal edildiğini değerlendirmeleri istendi. Uzmanlar yeni vakalar önerdiğinde aynı doğrulama yöntemi kullanıldı. Sonuçta oluşan veri kümesi ağırlıklı olarak veya tamamen şiddetsiz olan büyük direniş kampanyalarını içeriyor. Önemli oranda şiddet uygulayan kampanyalar şiddetli olarak kodlandı. Şiddetli kampanyalarla ilgili veriler büyük ölçüde Kristian Gleditsch'in Correlates of War [Savaşın Değişkenleri](COW) veri tabanına 2004'te yaptığı güncellemelerden ve 2002'den sonraki çatışmalarla ilgili bilgi içinse Kaley Sepp'in başlıca kontrgerilla operasyonları listesinden elde edildi.³⁹

Analiz birimi bir kampanyanın zirveye ulaştığı ülke yılıdır.¹ Kampanya gözlemi kampanyanın "tepe" noktasını yakalayan ülke yılıdır. Çoğu durumda, kampanya sadece bir yıl sürmüş, o yüzden zirve yılı bellidir. Öte yandan bazı kampanyalar yıllarca devam etmiştir, bu durumlarda da kampanyanın zirve yılı iki kriterden biriyle belirleniyor: (1) en çok üyenin kampanyada yer aldığı yıl; veya (2) üyelik bilgisinin olmadığı durumlarda, zirve yılı kampanyanın bastırılma, dağılma ya da başarıyla sona erdiği yıl olarak kodlanıyor.

Bu kampanyaların sonuçları "başarılı," "sınırlı başarılı" veya "başarısız" olarak tanımlanıyor. "Başarılı" olarak tanımlanabilmesi için kampanyanın iki kriteri karşılaması gerekiyor: (1) belirtilen kampanya hedefleri kampanya bitimini takip eden makul süre zarfında (iki yıl) gerçekleşmiş olmalı; ve (2) kampanyanın bu olumlu sonuç üzerinde farkedilebilir bir etkisi olmuş olmalı.⁴⁰ Kampanya (örn. Bölgesel bağımsızlık veya serbest ve adil seçim yoluyla rejim değişikliği gibi) başta belirtilen hedeflerin tamamına ulaşmasa da (örn. sınırlı özerklik, yerel iktidar paylaşımı ya da diktatörlük koşullarında seçim-dışı liderlik değişikliği gibi) önemli kazanımlar elde ettiyse "sınırlı başarılı" kategorisine giriyor.⁴¹ Bir kampanya hedeflerine ulaşamadıysa veya önemli kazanımlar elde etmediyse "başarısız" olarak kodlanıyor.⁴²

Dört hipotezi test etmek için çok sayıda bağımsız değişken konusunda veri topladık. Rejim şiddeti için bir kukla değişken yarattık, yani rejimin kampanyayı bastırmak için şiddet kullanıp kullanmadığını belirten ikili değişken.⁴³ Biz geri tepmenin en çok bir rejim şiddetsiz bir kampanyayı şiddetle bastırduğunda ve bu tür eylemlerin yurtçinde ve uluslararası düzeyde infiale neden olması nedeniyle ortaya çıktığını iddia ediyoruz.⁴⁴ Bu yüzden rejim baskısı, şiddetsiz kampanyaların başarı olasılığı üzerinde olumlu bir etkiye sahip olmalı ve şiddetli kampanyaların başarı şansını azaltmalı.

Rejimin güvenlik güçlerinden ayrılmaları tanımlamak için bir tane daha ikili değişken oluşturduk. Bu ölçüt rutin bireysel firarları değil rejimin emirlerinin yerine getirilmesinde oluşan geniş kapsamlı, sistematik kırılmaları içeriyor.⁴⁵ Güvenlik güçlerindeki ayrılmaları rejim içi bağlılık azalmasının katı bir ölçütü olarak kabul ediyoruz, kamu çalışanları ve bürokratların güven kaybını yansıtmıyor. Bu katı ölçüt kampanyanın sonuna kadar gerçekleşen tüm ayrılmaları kapsıyor ve ayrılmaların kampanyanın başarı olasılığı üzerinde olumlu bir etkisi olmasını bekliyoruz.

¹ ç.n. ülke yılı: ülke sayısının yıllarla çarpılmasıyla elde edilir.

[<http://english.stackexchange.com/questions/149791/whats-the-meaning-of-country-years>]

Sıradaki bağımsız değişkenler direniş kampanyasına ve karşıt rejime verilen dış destek oranları. Direniş kampanyasına verilen dış destek iki ayrı değişkenle yansıtılabilir: kampanyaya verilen dış devlet sponsorluğu ve uluslararası yaptırımlar. Bu nedenle, bir kampanyanın rejimle mücadele etmek için aleni maddi yardım (askeri veya ekonomik) alıp almadığını belirten bir değişken ekledik; ayrıca bir rejimin özellikle bir direniş hareketine karşı tavrı yüzünden uluslararası yaptırımların hedefi olup olmadığını belirten bir başka değişken oluşturduk.⁴⁶ Bunlara ek olarak, rejimin kampanyaya karşı mücadele etmek için bir dış devletten aleni askeri yardım alıp almadığını belirten bir ikili değişken yarattık.⁴⁷

Son olarak, birkaç tane kontrol değişkeni oluşturduk. Bazı akademisyenler demokratik rejimlerde muhalefete daha yüksek tahammül, yerel muhalefeti ezmek için şiddet kullanmaya karşı daha büyük bir hoşnutsuzluk ve zor kullanarak idaresi daha kolay bir kamuoyu bulunduğunu iddia ettiler. Dolayısıyla, hem şiddetli hem şiddetsiz mücadeleler otoriter hedeflerden çok demokratik hedefler üzerinde daha etkili olmalı.⁴⁸ Bu etkileri ölçebilmek için hedefin kampanyanın bitiminden bir yıl öncesine, geciktirilmiş Polity IV skorunu kullandık.⁴⁹ Daha sonra, çatışmanın süresini (gün olarak kayda alınmış çatışma süresi) sabitledik (controlled) çünkü süre kampanyanın sonuçlarını etkileyebilir.⁵⁰ Soğuk Savaş ve Soğuk Savaş Sonrası kukla değişkenleri de oluşturuldu; Soğuk Savaş kuklaları 1949-91 arasındaki dönemi, Soğuk Savaş Sonrası kuklalarıysa 1992-2006 yıllarını temsil ediyor.

AMPİRİK SONUÇLAR

Her bir bağımsız değişkenin kampanya başarısına etkilerini hesaplayabilmek için çok terimli lojistik regresyon [multinomial logistic regression (MLR)] analizi kullandık; MLR analizi farklı bağımsız değişkenlerin kampanyaların muhtemel üç sonucundan birini belirleme olasılıklarını karşılaştırıyor: başarı, sınırlı başarı ya da başarısızlık olarak.⁵¹

Yukarıdaki hipotezler kampanyanın ana direniş tipi, kampanyayı hedef alan şiddet, uluslararası yaptırımlar, kampanyaya verilen devlet desteği ve hedef rejime verilen devlet desteği gibi değişkenlerin kampanyanın başarı olasılığı üzerindeki etkilerini kuramsallaştırıyor.⁵²

Tablo 1, hedef rejimin şiddetle tepki verdiği vakalarda direniş tipinin kampanya sonucu üzerindeki etkilerini ortaya koyuyor. Tablo 1'deki sonuçlar birkaç ilginç gözlem sunuyor. Öncelikle, rejim baskısının karşısında şiddetsiz kampanyaların tam başarı kazanma ihtimali, benzer şekilde rejim baskısıyla karşılaşan şiddetli kampanyalara nazaran, altı kat artıyor. Ayrıca baskıcı rejimlerin şiddetsiz kampanyalara sınırlı tavizler verme ihtimali şiddetli kampanyalara verileden yaklaşık on iki kat daha fazla. Bu bulgular Hipotez 1'i destekliyor.

İkincisi güvenlik güçlerinde yaşanan ayrılmalar kampanyanın başarı şansını dört kattan fazla artırıyor, bu da Hipotez 2'nin daha yakından incelenmesine gerekece veriyor.

Üçüncüsü, dış devlet desteği alan kampanyaların baskıcı bir karşıtın karşısında başarılı

olma şansı üç kattan fazla artıyor olsa da, uluslararası yaptırımların kampanya sonuçları üzerinde hiçbir etkisi yok. Bu yüzden Hipotez üç sadece kısmen destekleniyor. Hedef rejime verilen devlet desteği etkisiz olduğundan Hipotez 4 hiç desteklenmiyor. Beklendiği gibi hedefteki yönetim biçiminin kampanya başarısı üzerinde olumlu bir etkisi var. Kampanya devam süresinin tam başarı üzerinde hiçbir etkisi yok, ama daha uzun kampanyaların sınırlı başarı elde etme şansı daha yüksek. Soğuk Savaş'tan sonra başlatılan kampanyalar Soğuk Savaş'tan önce başlatılan kampanyalardan daha yüksek başarı oranına sahip²—belki de bunun sebebi isyancıların öğrenme eğrilerinin yükselmesidir.⁵³

Hipotez 2'yi daha dikkatli test etmek amacıyla, şiddetsiz direniş yöntemlerinin güvenlik güçleri mensuplarının [kurumdan] ayrılması olasılığı üzerindeki etkilerini ölçmek için bir lojistik regresyon [analizi] kullandık. Tablo 2, şiddetsiz direniş yöntemlerinin güvenlik güçlerinden ayrılmalarda önemsiz olduğunu gösteriyor, bu da bizim beklentilerimizin dışına çıkıyor.

Tablo 1. Şiddetli Rejim Baskısı Karşısında Direniş Tipinin Kampanya Sonuçlarına Etkileri

	Başarı	Sınırlı Başarı
Şiddetsiz direniş kullanımı	6.39**	11.78***
Güvenlik güçlerinden ayrılmalar	4.44***	1.05
Hedefe verilen dış devlet desteği	-0.80	1.10
Devlete uygulanan uluslararası yaptırımlar	1.32	-0.60
Kampanyaya verilen aleni devlet desteği	3.36**	1.76
Hedef rejimin yönetim biçimi	1.07**	1.01
Kampanya devam süresi (kayda alınan)	-1.00	1.47**
Soğuk Savaş	2.97**	1.25
Soğuk Savaş sonrası	6.10***	7.88**
N [Kampanya Sayısı]	234	234
Chi2 [Ki-kare testi]	56.62	56.62
Prob > chi2	0.00	0.00
Pseudo R2	0.17	0.17

NOT: Açıklama kolaylığı için RRR (Rölatif Risk Oranı) katsayıları rapor edildi; katsayılar kampanyanın başarısızlığıyla orantılı. Anlamlılık seviyeleri : ***p < 0.01; **p < 0.05; ve *p < 0.10. Sağlamlık (robustluk) için [İlgisiz Alternatiflerin Bağımsızlığı varsayımını ölçen] Hausman ve Small-Hsiao testleri uygulandı.

² ç.n: yani zaman içinde daha fazla bilgi ve deneyim elde etmeleri.

["In economics, the learning effect is the process by which education increases productivity and results in higher wages."Wikipedia. veya: http://wikieducator.org/Learning_Curve_Effect --> "Learning Curve measures the relation between increase in per worker productivity (leading to decrease in per unit labor cost at fixed prices) associated with an improvement in labor skills from on the job experience."].

Güvenlik güçlerindeki bağlılık azalmaları ve ayrılımların katı bir ölçüt olarak alınması, sivil veya bürokratik alanlardaki bağlılık azalmaları gibi alternatif değişim mekanizmalarını yansıtmayabilir. Bu tür sadakat kırılmaları güvenlik güçlerinde ayrılımlar yaşanmadığı zamanlarda gerçekleşebilir, mesela 1989'da Avrupa'da gerçekleşen devrimler gibi.⁵⁴ Ancak başarılı şiddetli kampanyalarda yüzde 32 oranında ayrılımlar yaşandı, ve başarılı şiddetsiz kampanyalarda yüzde 52 oranında ayrılma yaşandı.

Son olarak, şiddetsiz ve şiddetli direniş açısından en önemli değişkenlerin hangileri olduğunu belirleyebilmek için, etkilerini kampanya tipine göre parçalara böldük. Tablo 3 bu bulguları yansıtıyor. Birincisi, hipotez 1'in kısıtlandırılması gerekiyor çünkü kampanyalara uygulanan rejim şiddetinin kampanya sonucu üzerinde hiçbir istatistiki etkisi yok.⁵⁵ Şiddetsiz kampanyalar da şiddetli kampanyalar da baskıdan fayda sağlamıyor olsa da, Tablo 1 şiddetsiz kampanyaların baskı karşısında şiddetli kampanyalara kıyasla daha yüksek başarı şansı olduğunu gösteriyor.

Tablo 2. Direniş Tipinin Güvenlik Güçlerindeki Büyük Çaplı Ayrılımların Olabilirliği Üzerine Etkileri

	Güvenlik Güçlerindeki Büyük Çaplı Ayrılımlar
Şiddetsiz direniş yöntemlerinin kullanımı	0.41 (0.28)
Hedef rejimin yönetim biçimi	-0.00 (0.02)
Hedefe verilen dış devlet desteği	-0.00 (0.31)
Devlete uygulanan uluslararası yaptırımlar	0.66 (.42)
Soğuk Savaş	0.30 (0.35)
Soğuk Savaş Sonrası	- 0.19 (0.48)
Constant [Sabit Değer]	-1.48*** (0.29)
N [Kampanya Sayısı]	267
Chi ²	6.86
Prob > chi ²	0.3343
Pseudo R ²	0.03

Anlamlılık seviyeleri: ***p < 0.01; **p < 0.05; *p < 0.10. Robust standart hatalar parantez içlerinde belirtilmiştir.

İkincisi, hipotez 2 destekleniyor çünkü güvenlik güçlerindeki ayrılmalar şiddetsiz kampanyaların başarı şansını bu ayrılmaların yaşanmadığı şiddetsiz kampanyalarla karşılaştırıldığında kırk altı kat artırıyor. Ama şiddetli kampanyalar açısından bakıldığında güvenlik güçlerindeki ayrılmaların kampanya sonucuna etkileri istatistiki olarak anlamlı değil. Üçüncüsü, hipotez 3 az destek alıyor. Bir kampanyaya aleni dış devlet desteği yapılmasının şiddetsiz kampanyaların başarısı üzerinde hiçbir etkisi yok. Ama şiddetli kampanyalar için dış destek başarı şanslarını neredeyse üçe katlıyor.⁵⁶ Uluslararası yaptırımlar konusunda da benzer bulgular elde ettik, bu yaptırımların şiddetsiz bir kampanyanın başarı olasılığı üzerinde hiçbir etkisi yok. Ancak şiddetli bir çatışmanın amaçlarına ulaşma olasılığını iki kattan fazla artırıyorlar. Dördüncüsü, hipotez 4 yine desteklenmiyor. Hedef rejime doğrudan yardım ne şiddetsiz ne de şiddetli kampanyalara zarar veriyor.

Tablo 3. Rejim Şiddeti, Güvenlik Güçlerindeki Ayrılmalar, ve Dış Devlet Desteğinin Kampanya Sonuçları Üzerindeki Etkileri

	Şiddetsiz Kampanyalar		Şiddetli Kampanyalar	
	Başarı	Sınırlı Başarı	Başarı	Sınırlı Başarı
Rejim şiddeti	-0.39	-0.90	-0.71	-0.50
Güvenlik Güçlerinden Ayrılmalar	46.51***	2.63	2.10	1.34
Hedefe verilen dış devlet desteği	1.31	1.86	-0.99	-0.86
Kampanyaya verilen dış devlet desteği	-0.19	-0.10*	2.81*	1.53
Devlete uygulanan uluslararası yaptırımlar	-0.31	-0.43	2.56*	-0.39
Hedef rejimin yönetim biçim	1.23**	1.17	1.07**	-0.97
Kampanya devam süresi (kayda alınan)	-0.51*	-0.70	1.07	2.03**
Soğuk Savaş	-0.03**	-0.02**	2.91**	1.19
Soğuk Savaş Sonrası	-0.16	0.13	4.09*	8.05**
N	94	94	173	173
Chi2	45.88	45.88	39.55	39.55
Prob > chi2	0.0003	0.0003	0.0024	0.0024
Pseudo R2	.27	.27	.12	.12

NOT: Açıklama kolaylığı için RRR (Rölatif Risk Oranı) katsayıları rapor edildi; katsayılar kampanyanın başarısızlığıyla orantılı. Anlamlılık seviyeleri : ***p < 0.01; **p < 0.05; ve *p < 0.10. Sağlamlık (robustluk) için [İlgisiz Alternatiflerin Bağımsızlığı varsayımını ölçen] Hausman ve Small-Hsiao testleri uygulandı.

Bu değişkenliklerin muhtemel açıklamalarından biri şu olabilir: şiddetsiz bir kampanyaya -ya bir devletten aleni maddi yardım ya da uluslararası yaptırımlar biçimiyle- dış destek, “bedava binici sorunu” adı verilen bir durum nedeniyle yerel kamuoyu desteğini harekete geçirme çabalarını baltalayabilir ve kısaca kampanya aktivistlerinin yerel destekten dış desteğe çok fazla bel bağlayıp g dayanaklarını yitirmesi anlamına gelir.

Doğrudan dış yardım almak da yerel şiddetsiz hareketin meşruluk zeminini kaybetmesine katkıda bulunabilir. Bir başka olası açıklama da uluslararası yaptırımların kampanya aktivistlerinin ulaşabileceği kaynakları -ki bu, sivil halkın büyük bir kısmı anlamına gelebilir- azaltarak bunu telafi etmek için onları taktiklerini değiştirmeye zorlamasıdır.⁵⁷ şiddetli kampanyalar, uluslararası yaptırımlardan daha az etkileniyor olabilir çünkü silahlı savaşlar kontrolleri altındaki bölgelerden zorla kaynak sağlayabilirler. Dahası, silahlı kampanyalar şiddetsiz kampanyalar gibi geniş ve aktif kamuoyu katılımına muhtaç değillerdir. Bu yüzden dış desteğin meşruluk zeminini kaydırıcı etkileri silahlı direniş hareketlerinden çok şiddetsiz hareketleri etkiler.⁵⁸ Bir başka kaygı da şiddetsiz kampanyalarda dış desteğin istatistiki açıdan anlamlı çıkmamış olmasının STK desteği, medya çalışması ve diplomatik baskının gerçekten anlamsız olduğunu değil kullanılan kodlama prosedürlerinin katılığını yansıtıyor olabileceği.

Kontrol değişkenlerinin analizi de bazı ilginç sonuçlar ortaya çıkartıyor. Birincisi, hedef alınan rejimin yönetim biçimi kampanya sonuçları üzerinde değişken etkilere sahip. Çok önemli bir nokta da, yönetim biçimi puanındaki bir birimlik bir artışın şiddetsiz bir kampanyanın başarı şansını yüzde 23 artırırken şiddetli bir kampanyanınkini yüzde 7 oranında artırması. Bu bulgu, savaşın yereldeki bedelleri hakkındaki literatürle uyumlu; literatüre göre demokratik rejimler bileşenlerinin taleplerine duyarlıdır.⁵⁹

İkincisi, kampanya ne kadar uzun süre devam ederse direnişin tam başarı elde etme ihtimali o kadar dşuyor. Bu, özellikle şiddetsiz kampanyalar için geçerli ancak önemli etkiler büyük değil. şiddetli kampanyaların, çatışkı ne kadar uzun sürerse o kadar fazla sınırlı başarı elde etme ihtimali daha yüksek ama srenin uzunluğu tam başarı şanslarını etkilemiyor.

Üçüncüsü, Soğuk Savaş sırasında devam eden şiddetsiz kampanyaların başarı şansı Soğuk Savaş ncesi yada sonrası gerçekleştirilen kampanyalardan daha düşüktü. Buna karşın şiddetli kampanyalar, Soğuk Savaş sırasında ve sonrasında muhalefet edilen devletlere karşı git gide daha fazla etkili olmaya başlamışlar.⁶⁰

Özetle, şiddetsiz kampanyalar baskı karşısında şiddetli kampanyalara kıyasla daha yüksek başarı şansına sahipler. şiddetsiz kampanyalarda yerel düzeyde oluşturulan

basınç daha fazla işe yarıyor (örn., güvenlik güçlerindeki ayrılmalar) gibi görünüyor buna karşın şiddetli kampanyalar daha çok dış basınçtan (örn.yaptırımlar ve dış sponsorlardan yardım) fayda sağlıyor. Ayrılma değişkeni her zaman için kampanya başarı olasılığıyla olumlu bir şekilde ilişkilense de şiddetsiz direniş yöntemlerinin güvenlik güçlerindeki ayrılmalardan bağımsız olarak geniş katılımlı sivil itaatsizliğe yol açma ihtimalinin şiddetli yöntemlere kıyasla daha yüksek olup olmadığını belirlemek için daha fazla analiz gerekli. Ancak şu noktada bu bulgular, araştırmanın, zamansal boyutu hesaba katmayan dizaynı tarafından sınırlanıyor ve bu da nedensellik oluşturmayı imkansız kılıyor. Değişkenlerimiz çoğunlukla kategorik, yani farklı baskı, itaatsizlik ve kitle desteği derecelerine duyarlılıkları yok. Bu sorunları niteliksel analizle daha derinlemesine inceliyoruz.

Vaka Çalışmaları

Direniş tipi ve etkililik derecesi arasındaki ilişkiyi açıklığa kavuşturmak için Güneydoğu Asya'da hem şiddetsiz hem şiddetli direnişin kullanıldığı üç vakayı inceledik: Filipinler, Burma/Myanmar ve Doğu Timor. Bu üç vaka birkaç sebepten dolayı seçildi. Birincisi, kampanya hedeflerinde değişkenliği maksimize etmek için rejime karşı iki vaka (Filipinler ve Burma/Myanmar), bir tane de dış işgale karşı bir vaka (Doğu Timor) seçtik. İkincisi, bu vakalar hem başarılı hem başarısız olmuş şiddetsiz kampanyaları temsil ediyor. Üçüncüsü, vaka seçimi en-çok-benzeyen [parametrelî] vaka çalışma dizaynıyla gerçekleştirildi, bu tür bir dizaynda her bir vaka aynı bölgede aynı dönem gerçekleşmiş kampanyaları birbiriyle karşılaştırıyor.⁶¹ Dahası, incelenen hiçbir kampanya herhangi bir yabancı devletten maddi destek almadı, bu da bizim bu etkeni sabit tutarak diğer değişkenleri ayrı ayrı incelememize imkan verdi.

Bu karşılaştırmalı yöntem birkaç amaca hizmet ediyor. Birincisi, teoriyi test etmek için seçimin yanlı olduğuna yönelik eleştiri önleyen titiz bir vaka seçim yöntemi sağlıyor çünkü hem beklenen (kampanya başarısı) hem de beklentiden sapan (kampanya başarısızlığı) gözlemler karşılaştırılıyor. İkincisi, beklentiden sapan gözlemler daha kapsamlı açıklama gerektirdiğinden bu yöntem kuramsal modellerin geliştirilmesine yardımcı oluyor. İç içe (nested) analiz hem beklenen şiddetsiz kampanya başarısı vakalarını (Filipinler ve Doğu Timor) hem de beklentiden sapan şiddetsiz kampanya başarısızlığı vakalarını (Burma/Myanmar) seçmeyi gerektiriyor. Beklentiden sapan vakaların (başarısızlıkların) derinlemesine analizi, veri kümesinde hangi değişkenlerin daha fazla hassaslık gerektirdiğini ve sonuçlardaki varyasyonun daha iyi açıklanabilmesi için dışlanan değişkenlerin nerelerde tekrar devreye girmesi gerektiğini ortaya çıkarabilir.

DOĞU TİMOR, 1988-99

Doğu Timor'un, 1975'te Endonezya tarafından işgal edilip Endonezya topraklarına katılan Endonezya takım adasındaki bu ada yarısı devletin, işgalden neredeyse otuz yıl sonra girdiği bağımsızlık süreci sert ve kanlı oldu. Kereste ve açık deniz doğalgazı zengini bu eski Portekiz kolonisi, Endonezya başkanı Suharto Kasım 1975'te Doğu Timor'un ağır hava bombardımanı ve kara işgali emrini vermeden önce başarılı bir dekolonizasyon süreci yaşayamadı. Suharto, işgalin gerekçesi olarak, bir ay önce Doğu Timor'un bağımsızlığını ilan eden sol eğilimli ulusalcı grup olan Bağımsız Doğu Timor Devrimci Cephesi'nin [the Revolutionary Front for an Independent East Timor] (daha çok Portekizce kısaltması FRETILIN olarak biliniyor) bölgede komünist bir tehdit olduğunu iddia etti. Endonezya istihbaratı Timorluların içindeki bölünmeleri suistimal ederek Timorlu fraksiyonlar arasında bir iç savaş çıkmasını kışkırttı. FRETILIN'ın rakibi olan ve halktan çok az destek alan Timor Demokrasi Birliği [Timorese Democratic Union] ve Timor Halk Demokrasi Derneği'nden [Timorese Popular Democratic Association] liderler Doğu Timor'un Endonezya topraklarına katılması için Endonezya hükümetiyle bir anlaşma imzaladılar. Balibo Deklarasyonu, Suharto rejimi tarafından Timor'un yerli halkının neredeyse üçte birinin ölümüyle sonuçlanan işgal ve ilhakı meşrulaştırmak için kullanıldı.

Endonezya'nın eylemlerini kınayan BM Güvenlik Konseyi kararlarına rağmen herhangi bir baskı oluşmadı ve Batı hükümetleri Doğu Timor'un ilhakını olmuş bitmiş bir iş olarak kabul etti.⁶² Bu arada, Endonezya hükümeti Dili'de Endonezya ordusunun ve FRETILIN'e muhalif Doğu Timor fraksiyonlarının ağırlık oluşturduğu bir kukla hükümet kurdu. 100,000'den fazla Endonezyalı Müslümana nüfusun büyük çoğunluğu Katolik olan Doğu Timor'a yerleşmeleri için maddi teşvik verildi ve ada, acımasız bir yabancı askeri işgalin pençesine girdi. Doğu Timor'daki durumun uluslararası basında ne şekilde yer alacağı da devlet tarafından denetleniyordu.⁶³

Endonezya işgaline ilk direniş, FRETILIN'in silahlı kanadı olan Doğu Timor Ulusal Özgürlük Silahlı Kuvvetleri [Armed Forces for the National Liberation of East Timor] (Portekizce kısaltması olan FALANTIL olarak biliniyor) tarafından düzenlenen konvansiyonel ve gerilla savaşı şeklinde oldu. Portekiz askerlerinin arkalarında bıraktığı silahları kullanan FALANTIL güçleri, silahlı mücadeleyi Doğu Timor'un dağlık cengel bölgesinden başlattı. İlk başlarda elde edilen bazı başarılarla rağmen 1980 itibarıyla Endonezya'nın acımasız kontrgerilla hareketi Doğu Timor nüfusunun neredeyse üçte biriyle beraber silahlı direnişini de imha etmişti.⁶⁴ Bundan sonra Doğu Timor direnişi büyük bir stratejik dönüşüm geçirecekti.

Dönüşümün lideri Kay Xanana Gusmão, hayatta kalan FALANTIL liderlerinden biriydi. Gusmão farklı gruplarla görüşmek ve nüfusun direniş potansiyelini değerlendirmek için adayı yürüyerek katetti.⁶⁵ Çok saygın bir Katolik psikopos, Gusmão'yu bağımsızlık

hareketinin Marxist-komünist eğilimlerini bir kenara bırakarak kilisenin ve Batı devletlerinin desteğini güvenceye almak konusunda ikna etti. Gusmão, FRETILIN'in liderliğinden ayrıldı ve Maubere Direnişi Ulusal Konseyi [National Council of Maubere Resistance] (CNRM) olarak bilinen tarafsız bir direniş cephesi yarattı. CNRM üç ayaktan oluşuyordu: Silahlı Cephe, Diplomatik Cephe ve Gizli Cephe.⁶⁶ Yeni örgütlenmenin partizan olmayan tarafsız karakteri örgütün mümkün olduğu kadar kapsayıcı olması için tasarlanmıştı.

Gizli Cephe, başlangıçta silahlı hareket için bir destek ağı olarak tasavvur edilmiş olsa da zamanla roller tersine döndü ve Gizli Cephe, bağımsızlık taraftarı direnişin arkasındaki itici güç haline geldi. 1970'lerde kurulan FRETILIN öğrenci hareketinin bir uzantısı olan Gizli Cephe, 1988'den itibaren Doğu Timor'da, Endonezya'da ve yabancı ülke başkentlerinde bir dizi şiddetsiz kampanya örgütledi ve yürüttü. Doğu Timor'un içinde ve Endonezya üniversitelerinde okuyan çok sayıda genç Doğu Timorlu'nun yaşadığı Endonezya'da kolları olan Gizli Cephe, Timor'daki durum hakkında farkındalık yaratmak için eğitim kampanyaları ve şiddetsiz protestoları temel alan büyük ve merkezî olmayan (decentralized) bir aktivistler ağı geliştirdi.

İlk büyük protesto Papa İkinci John Paul'un, Başkan Suharto tarafından Dili'ye davet edildiği Kasım 1988'de gerçekleşti—Suharto'nun bu davetteki amacı işgale daha fazla meşruluk kazandırmaktı.⁶⁷ Papa'nın binlerce kişinin katılımıyla gerçekleşen ayini sırasında bir grup Doğu Timorlu genç, mihraba koşup bağımsızlık yanlısı sloganlar atmaya başladılar ve Endonezya kuvvetlerine Doğu Timor'u terketme çağrısında bulunan pankartlar açtılar.⁶⁸ Medyada yer alan bu gösteri Endonezya'yı utandırdı, dış dünyaya Doğu Timor muhalefetinin yüzünü gösterdi ve Doğu Timor halkının duyduğu korkunun bir nebze azalmasını sağladı. Önemli yabancı temsilcilerin ziyaretleriyle eşgüdümlü gerçekleşmek üzere daha fazla şiddetsiz protesto örgütlendi, bunlardan biri ABD büyükelçisinin 1990'daki Dili ziyareti sırasında yapılan çarpıcı bir gösteriydi, bir başkasıysa Doğu Timor cengellerinde Gusmão'yla röportaj yapması için bir Avusturyalı gazetecinin gizlice ülkeye sokulmasıydı.

Fakat Doğu Timor bağımsızlık hareketinin en büyük dönüm noktası bir katliamdı. 12 Kasım 1991'de Endonezya askerleri, bir cenaze merasiminde barışçıl biçimde yürümekte olan Doğu Timorlu kalabalığa ateş açarak 200'den fazla insanı öldürdü. İngiliz bir film yapımcısı katliamı filme çekti, orada bulunan Batılı gazeteciler olayları gördü ve fotoğraflar çektiler. Katliam hızla dünya çapında yayınlandı, uluslararası öfkeye sebep oldu ve Doğu Timorlular'ı stratejilerini yeniden gözden geçirmeye itti.⁶⁹ Doğu Timorlu lidere göre: "Dili katliamından sonra Doğu Timorlular'ın ve Endonezyalıların düşmanlarının ortak olduğunu anladık, bunlar da Endonezya ordusu ve Suharto diktatörlüğüydü. Endonezyalıları mücadelemize katmak zorundaydık çünkü bu onların

da mücadelesiydi.”⁷⁰

1996'da Doğu Timor Katolik Kilisesi lideri Piskopos Carlos Belo'ya ve CNRM'nin Diplomatik Kanadı'nın lideri José Ramos-Horta'ya Endonezya işgalini barışçıl şekilde sonlandırma çabaları için Nobel Barış Ödülü verildi.⁷¹ Ödül kabul konuşmalarında Belo ve Ramos-Horta, Doğu Timor'un siyasi geleceği için referandum yapılmasını desteklemeleri yönünde uluslararası topluluğa çağrıda bulundular.

Suharto'nun büyük ölçüde şiddetsiz bir mücadele sonucunda 1998'de iktidardan düşürülmesinin ardından [iktidara gelen] Endonezya'nın yeni lideri B.J. Habibie, Endonezya'ya istikrar ve uluslararası inandırıcılık kazandırmak üzere tasarlanmış bir dizi siyasi ve ekonomik reformu hızla devreye soktu. Habibie'nin üzerinde Doğu Timor sorununu çözmesi yönünde müthiş bir baskı vardı zira [Doğu Timor] hem diplomatik bir utanç kaynağı hem de Endonezya ekonomisini zorlayan bir durum haline gelmişti. Haziran 1998'de Habibie, Doğu Timorlulara, Endonezya'nın Doğu Timor üzerinde egemenliğini kabul etmeleri karşılığında ayrıcalıklı bir özerklik teklif etti. Doğu Timorlular'ın düzenlediği büyük kitlesel eylemlerin ve uluslararası düzeyde daha fazla baskı uygulanmasının ardından Habibie, bağımsızlığın, özerklik teklifinin ancak Doğu Timor halkı tarafından reddedilmesi durumunda bir seçenecek olabileceğini açıkladı. 5 Mayıs 1999'da Endonezya, Portekiz ve Birleşmiş Milletler'in imzaladığı üç taraflı anlaşma Doğu Timor'un nihai statüsü üzerine BM gözetiminde bir referandum çağrısında bulunuyordu.

Referandumda oy veren Doğu Timorlular'ın neredeyse yüzde 80'i bağımsızlığı seçti. Buna karşılık olarak Endonezya destekli milisler kitlesel yıkım ve yerinden etmelere yol açan bir yakıp yıkma kampanyası başlattı. Bu referandum sonrasında gerçekleşen şiddet [eylemleri] sırasında Gusmão, FALANTIL gerillalarına, kantonlarının içinde kalmaları ve direnişi askeri bir güçle yapmamaları çağrısında bulundu. Gusmão daha sonra bu kararını şu sözlerle savunacaktı: “Onların oyununa ve planlanmış şiddetlerine katılarak bir iç savaşın içine çekilmek istemedik... Bundan sonra ortaya çıkan büyük yıkımın böyle bir boyutu olmasını asla beklemiyorduk.”⁷² BM Güvenlik Konseyi 14 Eylül 2000'de, oybirliğiyle, Avustralya liderliğinde bir uluslararası gücün Doğu Timor'a yerleştirilmesi için yetki verdi.⁷³ Bir ay sonra Doğu Timor'da BM Geçici Yönetimi kurulmuştu. İki yıllık bir geçiş sürecinden sonra Doğu Timor, Mayıs 2002'de dünyanın en yeni bağımsız devleti oldu.⁷⁴

DOĞU TİMOR: ULUSLARARASI ETKENLER

Dili katliamından sonra bağımsızlık taraftarı hareket ikili bir strateji benimsedi: “Endonezyalılaştırma” ve “uluslararasılaştırma.” İki stratejinin de temelini oluşturan dayanak şiddetsiz direnişti. Endonezyalılaştırmanın amacı Endonezyalı entelektüeller, siyasi

muhalefet liderleri ve insan hakları aktivistleriyle yakın ilişkiler kurarak mücadeleyi karşıtın kültürünün kalbine taşımaktı. Doğu Timorlu aktivistler Bahasa'yı [Endonezya'nın resmi dili] ve Endonezya hukuk sistemini öğrendi, Endonezya okullarında ve üniversitelerinde okudu, Endonezya anayasasından ve devlet ideolojisinden alıntı yaptı, Endonezyalı STK'lardan maddi yardım aldı ve sokaklarında protesto yürüyüşleri yaptı. Endonezyalı, Doğu Timorlu ve uluslararası aktivistler arasında daha iyi işbirliği geliştirmek için yeni örgütler kuruldu; grupların ortak protestolar düzenlemesi yaygındı.⁷⁵ Endonezya içindeki Gizli Cephe liderleri şiddet kullanmanın stratejik değerini tartıştı ve sonunda aleyhinde karar aldı.⁷⁶

Uluslararasılaşma, Suharto rejimini, yaptıkları yardımlarla ayakta tutan çok uluslu kurumları ve yabancı devletleri hedef almak anlamına geliyordu. Bu strateji için kullanılan en çarpıcı taktik Timorlular'ın "çit atlama" olarak adlandırdıkları şeydi. Çit atlama, Jakarta'daki Batı elçiliklerinin duvarları üzerinden atlayarak içeride şiddetsiz oturma eylemleri yapmak ve bu arada Doğu Timor'daki insan hakları ihlalleri hakkında bilgi dağıtmak anlamına geliyordu. 1994'te Jakarta'daki önemli bir Asya-Pasifik Ekonomik İşbirliği zirvesi sırasında, yirmidokuz Endonezyalı ve Doğu Timorlu gösterici ABD büyükelçiliğinin duvarlarını aşmış içeri girdi ve on iki gün boyunca oradan ayrılmayı reddetti.⁷⁷ Bu çarpıcı eylem medyanın ilgisini çekti ve Endonezya hükümetini mahcup etti.⁷⁸

Doğu Timor'un bağımsızlığını destekleyen şiddetsiz doğrudan eylem, uluslararası bir karaktere büründü. Amerika Birleşik Devletleri'nde insan hakları örgütleri, dini gruplar ve Dili katliamından sonra yaratılan diğer halk tabanlı örgütlerden oluşan Doğu Timor Eylem Ağı [East Timor Action Network], ABD hükümetine Doğu Timor'daki insan hakları ihlalleri son bulana ve özerklik sağlanana kadar Endonezya'ya askeri yardım ve eğitim vermeyi durdurması için başarıyla baskı uyguladı.⁷⁹ 1992'de ABD Kongresi, Jakarta'nın ticari müttefiklerinin ciddi blokaj çabalarına rağmen Endonezya'ya Uluslararası Askeri Eğitim [International Military Education Training] (IMET) fonunun kesilmesine yönelik bir yasa tasarısını meclisten geçirdi. Devlet Bakanlığı, Endonezya'ya F-5 sevkiyatını durdurdu ve 1994'te Kongre, Endonezya'ya küçük ateşli silahların satışını yasaklayan bir yasayı kabul etti. Clinton'un yönetimindeki Beyaz Saray Endonezya'ya silah satmaya devam etse de (hatta bir süre için IMET'i yeniden yürürlüğe soksa da) halk baskısının sürekliliği Doğu Timor'u ABD-Endonezya ilişkilerindeki merkezi konuya haline getirdi.⁸⁰

Devlet eliyle yapılan katliamlar ve çok sayıda insan hakları ihlaline rağmen şiddeti benimseyen FALANTIL kampanyası, uluslararası topluluktan sempati toplamayı hiçbir zaman başaramadı. Buna karşın kamusal alanda görünür biçimde yapılan eylemlere dayalı şiddetsiz direniş kampanyası, uluslararası topluluktan, Endonezya hükümetine

karşı yaptırım uygulanmasını sağlayacak kadar çok sempati toplayabilmişti.

DOĞU TİMOR: İÇ ETKENLER

Doğu Timor'daki şiddetli kampanya, Endonezya güvenlik güçleri içinde geniş çaplı şüphe ve düşmanlık yarattı. Askeri işgale ilişkin gizliliği kaldırılmış belgelerde, Endonezya işgal güçlerinin Doğu Timor'da zafer kazanma konusunda şaşkıncı derecede iyimser oldukları, bir yandan da Doğu Timor halkının gerilla savaşında suç ortağı olduğu fikrini askerlere işledikleri görülüyor.⁸¹ Bunu takip eden ayırım gözetmeksizin baskıcı kontrgerilla taktikleri öyle acımasızdı ki yerel halk arasında gerillalara karşı üstü kapalı bir destek oluştu. Ancak yine de şiddeti benimseyen direnişçiler hiçbir zaman 1,500'ün üzerinde aktif savaşçı sayısına ulaşamadılar. Güvenlik güçlerine karşı yapılan şiddetli misillemeler sadece Endonezya ordusunun kararlılığını pekiştirdi ve çatışmayı tırmandırdı.

Bunun aksine şiddetsiz kampanya, karşıtın saflarında bazı kırılmalara sebep oldu; Endonezyalı öğrencilerin başını çektiği kitlesel hareket örgütlenme çabaları, nihayetinde, iş dünyasının elitlerinin ve güvenlik güçleri üyelerinin bir kısmının rejimden desteklerini çekmelerini sağlayacaktı. Halen ekonomik krizden zarar görmekte olan iş dünyası elitleri işgalin sürmesine ilişkin isteklerini kaybettiler, özellikle de taviz verilmesi için oluşturulan uluslararası baskının artmasından dolayı.⁸² Endonezya ordusu içerisinde Doğu Timor'daki kârlı iş anlaşmaları ve teşviklerden yararlanmakta olan subay sınıfının yaşlı üyeleri ile reform isteyen genç subaylar arasında ayrışmalar ortaya çıktı.⁸³ İkinci grup, Endonezya'nın Doğu Timor'da sevgi ve güven kazanma denemesinin fena halde başarısız olduğunun farkına varmıştı.⁸⁴ Doğu Timorlu askeri komutan Taur Matan Ruak'ın anlatımına göre Endonezyalı askerler ne zaman Timorlu gerillaların eline geçse maksatlı olarak iyi muamele görüyor, hatta bazen salıveriliyor ve Endonezya'daki ailelerine geri dönmelerine izin veriliyordu.⁸⁵ Dahası, bağımsızlık taraftarı liderlik, Endonezya hükümetinin şiddet yoluyla devrilmesini savunan Özgür Aceh Hareketi'nin [Free Aceh Movement] teklif ettiği yardımı kasten reddetti.⁸⁶ Halkın Suharto hükümetine olan inancı hızla azalırken belli başlı Endonezya askeri liderleri başkana istifa çağrısında bulundu.⁸⁷

Belo ve Ramos-Horta'nın Nobel Barış Ödülü'nü almalarından kısa bir süre sonra, eskiden rakip olan Doğu Timor fraksiyonları yeni bir bağımsızlık yanlısı örgütün, Timor Ulusal Direniş Konseyi [National Council of Timorese Resistance] çatısı altında birleştiler. Bu elzem adım Doğu Timorlular'ın, Endonezya ve uluslararası topluluğun karşısına birleşik bir cephe olarak çıkmalarını sağladı. 1997'deki Asya ekonomik krizi, Endonezya'da Mayıs 1998'de Başkan Suharto'yu istifaya zorlayacak olan kitlesel hareketlenmenin zeminini hazırladı. Suharto'nun yozlaşmış askeri diktatörlüğünün son bulması talebiyle Doğu Timorlu bağımsızlık yanlısı aktivistler ile Endonezyalı muhalif aktivistler yan yana gösterilere katıldılar.⁸⁸ Doğu Timor'daki şiddetli ayaklanma kampanyaları en fazla 1,500 savaşçıyı saflarına katabilmişken, şiddetsiz kampanya çok farklı kesimleri bir araya

getiren ve on binlerce katılımcıdan oluşan ittifaklar kurdu. Şiddetsiz işgal karşıtı kampanyanın çabalarıyla oluşturulan uluslararası ve yerel baskının birleşimi Endonezya hükümetini Doğu Timor'dan denetim altında çekilmeye zorladı.

FİLİPİNLER, 1986

1986'da Filipinli diktatör Ferdinand Marcos'u deviren "halk iktidarı" hareketi, birkaç yıl sonra Burma'da gerçekleşen başarısız muhalif ayaklanmaya yararlı bir karşı örnek teşkil ediyor. Marcos rejiminin ya komünist bir ayaklanma ya da askeri bir darbeye şiddetli bir şekilde devrileceğine ilişkin akademik öngörülere rağmen olaylar bu şekilde gelişmedi.⁸⁹ Tersine muhalif politikacılar, öğrenciler, iş insanları, Katolik Kilise liderleri ve başkalarından oluşan geniş tabanlı bir koalisyon, meşruluğu zaten yaygın yozlaşma, kötü ekonomi yönetimi ve şiddetli baskı politikaları yüzünden zayıflamakta olan bir rejimi şiddetsiz olarak düşürdüler.

Marcos 1969'da yeniden başkan seçildikten sonra komünist isyancılar ve güneydeki Müslüman ayrılıkçıların oluşturduğu tehditi gerekçe göstererek 1972'de sıkıyönetim ilan etti. ABD'nin arka çıkmasıyla Marcos yönetim yetkisini kendinde toplarken bir yandan da merkezileştirme politikaları, devlet tekelleri, himayeler, ABD'den maddi yardım ve uluslararası finans kurumlarından alınan borçlarla büyük bir servet biriktirdi. Marcos siyasi muhaliflerini komünistlerle ittifaka girmekle suçladı, birikimlerini ellerinden aldı ve birçoğunu hapse attı. Ana akım muhalefet liderleri susturuldu ya da asimile edildi ve muhalif siyasi partiler darmadağın oldular.⁹⁰

Filipin Komünist Partisi (CPP) [Communist Party of the Philippines] ve ona bağlı Yeni Halk Ordusu'nun (NPA) [New People's Army] devrimci muhalefet hareketi 1970'lerin sonlarında istikrarlı bir şekilde güç kazandı. NPA, Marksist-Leninist-Maoist ideolojilerden ilham alıyordu ve iktidar kazanmak için silahlı devrimi savunuyordu. NPA'ya karşı düzenlenen devlet destekli askeri sal⁹¹

Marcos 1970'lerin sonunda, kısmen Başkan Jimmy Carter hükümetini memnun etmek için ılımlı reformlar yapmayı kabul etti, buna 1978'de parlamento seçimleri düzenlenmesi de dahildi. En önemli Filipinli muhalefet lideri ve siyasi sürgün Senatör Benigno Aquino Jr., muhalefet açısından çok az kazanımla sonuçlanan seçimlere katıldı. Geniş seçmen katılımı gelecekteki seçimlere katılmak konusunda muhalefet üyelerini (CPP dışında) cesaretlendirse de bu süreçten yılmış bazı muhalefet üyeleri de kundaklama, bombalama eylemlerine ve gerilla ordularına katılmaya başladılar.⁹² Tutuklamalar ve başarısızlıklarla sekteye uğrayan bu muhalif hareket Marcos'tan hiçbir taviz koparamadı ve üyeleri, ABD hükümeti tarafından terörist olarak kara listeye alındı.⁹³

Aquino'nun 1983'te suikaste kurban gitmesi kitlesel ayaklanmanın kıvılcımını yaktı.

1980'de Amerika Birleşik Devletleri'ne sürgün edilen Aquino, Filipinler'deki muhalafetle bağlantısını devam ettirirken ABD'nin Marcos'tan desteğini çekmesi için kulis çalışması yürüttü.⁹⁴ 1983 yılına gelindiğinde Marcos ciddi şekilde hastaydı, yerel huzursuzluk 1979'daki ekonomik krizden beri artmaktaydı, (rejim destekli kontrgerilla operasyonlarından kaynaklı insan hakları ihlallerinin de açığa çıkmasıyla) komünist ayaklanma büyümekteydi, ve sivil ve askeri elitler iktidar için birbirleriyle yarışmaktaydı. Aquino bu ortamda Filipinler'e geri dönmeye karar verdi. Marcos'la bir iktidar devri için pazarlık yapabileceğini umuyor olsa da, bu gerçekleşmeyecekti. Aquino'ya Manila Uluslararası Havaalanı'nda bir askeri koruma tarafından düzenlenen suikast büyük yerel ve uluslararası tepkiye neden oldu.

Aquino suikastinden sonra Marcos, muhalefeti bu sefer de 1984 parlamento seçimleriyle bölmeye çalıştı. Bazı ılımlı siyasetçiler komünistlerin başını çektiği boykota katılırken diğerleri (Aquino'nun dul eşi Corazón "Cory" Aquino'nun desteğiyle) seçimlere katıldı ve meclisteki çekişmeli koltukların üçte birini aldı üstelik şiddet, hükümetin seçime hile karıştırması ve sınırlı medya erişimi gibi engellere rağmen.⁹⁵

Ciddi yerel huzursuzlukla karşı karşıya kalan Marcos, 1985'in sonunda, Şubat 1986'da erken seçime gitme çağrısı yaptı. Kazanacağına (veya seçimlere başarıyla hile karıştırabileceğine) güvenen ve dışarıdan bölünmüş görünen muhalefetin gözünü korkutabileceğine inanan Marcos seçime gitti. Ama 1986'ya gelindiğinde muhalefet diktatöre sandıkta meydan okumak için daha iyi bir konumdaydı. 1985'te reformist muhalefet UNIDO (Birleşik Milliyetçi Demokratik Muhalefet- United Nationalists Democratic Opposition) bayrağı altında birleşmişti ve başkan adayları Cory Aquino'ydu. Seçimlere giden dönemde Aquino şiddetsiz disiplinde ısrar etti ve rakiplere karşı şiddetli saldırılara hiçbir şekilde tahammül edilmeyeceğini açıkça belirtti. Benzer şekilde kilise liderleri de disiplin konusunda ısrarcı oldu.⁹⁶

Marcos medyayı kontrolü altında tuttuğu halde, kiliseye ait Radio Veritas [Ç.n. Veritas, Latince'de "gerçek" anlamına geliyor] ve Veritas gazetesi UNIDO kampanyası için çok önemli bir görünürlük/yayın alanı sağladı. Bu arada Başpiskopos Jaime Sin, cemaatine dürüst ve insan haklarına saygılı adaylara oy verme çağrısı yapan bir açık mektup yayınladı. Filipin Katolik Piskoposlar Konferansı, seçimlere hile karıştırılması durumunda şiddetsiz direniş kullanma çağrısı yaparken, aynı zamanda Ulusal Özgür Seçim Hareketi [National Movement for Free Elections] seçim gözcülüğü yapmak üzere 500,000 gönüllüye eğitim verdi.

Marcos seçim gözcülerinin aksine iddialarına rağmen kendini seçimin galibi ilan ettiğinde Cory Aquino, kendisinin ve "halk"ın zaferini duyurmak için 2 milyon Filipinli'nin katıldığı bir gösteri yürüyüşüne liderlik etti. Marcos'u kınayan Aquino, "Halkın Zaferi" adlı bir şiddetsiz sivil direniş kampanyası başlattı.⁹⁷ Marcos'un göreve başlamasından bir gün

sonra Filipinliler genel greve gittiler, devlet medyasını boykot ettiler, ahbab-çavuş sistemiyle yönetilen bankalara kitlesel tepki örgütlediler, aynı sistemle yönetilen iş yerlerini boykot ettiler ve benzer başka şiddetsiz eylemlilikler düzenlediler.⁹⁸

Milyonlarca Amerikalı, televizyonlarında, içlerinde Katolik rahibelerle birlikte yüzbinlerce Filipinli'nin tanklara karşı durduğunu gördüğünde artık ABD hükümetinin iktidardaki rejime destek vermesi siyasi olarak imkansız hale gelmişti.⁹⁹ Başkan Ronald Reagan'ın hükümeti Marcos'tan bıkmıştı ve muhalif harekete destek vereceğinin işaretini verdi. 25 Şubat'ta Cory Aquino'nun görev yeminini etmesiyle bir paralel hükümet kuruldu. O akşam ABD ordu helikopterleri Marcos'u, ailesinin otuz üyesini ve kortejini, onları Hawaii'ye götürecek jetlere binmek üzere yakınlardaki bir ABD hava üssüne taşıdı. Aquino başkan olarak görevi devraldı. Filipinler'de 1986'dan bu yana demokrasinin güçlenmesi konusunda sorunlar yaşansa da halk iktidarı hareketi Marcos diktatörlüğüne başarılı şekilde son verdi.

FİLİPİNLER: ULUSLARARASI ETKENLER

Hiçbir devlet Filipinler'e, Marcos'un davranışını cezalandırma konusunda resmi olarak onay vermedi. Ancak Aquino suikasti, ABD Devlet Bakanlığı'nın muhalefet içindeki ılımlılara yardım etmesine, Marcos'a reform konusunda baskı uygulamasına ve daha sonra da iktidardan güvenli şekilde indirilmesini sağlamasına zemin oluşturdu. Marcos, ancak ABD hükümeti bundan sonra rejimini iktidarda tutan devasa orandaki askeri ve ekonomik yardımı sağlamayacağını net bir şekilde belirttikten sonra iktidarı bırakmayı kabul etti –böylece bu durum şiddetsiz bir ayaklanmanın nasıl dış aktörlerin etkili yaptırım ve ambargo uygulamasını sağlayabileceğinin en önemli örneği haline geldi-- üstelik bu yaptırımlar Birleşmiş Milletler veya başka bir uluslararası kurum tarafından resmi olarak tebliğ edilmediği halde.

FİLİPİNLER: İÇ ETKENLER

Marcos rejimini devirmeyi hedefleyen gerilla savaşı, güvenlik güçlerinin saflarında kırılmalar yaratma konusunda büyük ölçüde başarısız oldu. Güvenlik güçlerinin, fiziksel güvenlik garantisi olmaksızın NPA ve CPP gibi şiddetli hareketlerin sempaticanı olma ihtimalleri düşüktü. Bu yüzden Marcos'un güvenlik güçlerini bu tür hareketleri şiddetle bastırma konusunda başarılı şekilde yönetmesi şaşırtıcı değil, bu durum gerillalara ve yakınlardaki köylerden sivillere karşı insan hakları ihlallerine yol açtı.

Ancak şiddetsiz sivil direniş kampanyası sırasında, daha evvel Silahlı Kuvvetler Reform Hareketi'ni kurmuş olan ordu mensupları Marcos'u görevden zorla indirmek için Malacanang Sarayı'na General Juan Ponce Enrile liderliğinde bir saldırı planladı. Enrile'in planı rejim tarafından ortaya çıkarılınca saldırıyı planlayan subaylar isyan başlattı ve kendilerini Manila'nın dışındaki iki askeri kampa kapattılar. General Enrile'ya, Marcos

rejiminden ayrıldığını ve Aquino'yu desteklediğini açıklayan General Ramos da katıldı. Olaylardaki bir başka çarpıcı bir gelişme de Başpiskopos Sin'in, halka, taraf değiştiren askerleri desteklemeleri çağrısı yapmasıydı. Onbinlerce demokrasi taraftarı destekçi toplanarak firarilerin kendilerini kapattığı askeri üslere gitti ve buradan ayrılmayı reddetti, bu arada yüzbinlerce silahsız rahibe, rahip ve sivil katılımcı Marcos'un tanklarıyla firariler arasında bir insan barikatı oluşturmuştu. Dünyanın her yerinde televizyonlarda gösterilen bu restleşmede hükümetin askerleri sonunda geri çekildi ve ulusal çapta bir asker ve subay ayaklanması başladı.

Muhafif direnişin popöler niteliği güvenlik güçlerindeki firarlara meşruluk kazandırdı.¹⁰⁰ Rejim artık ordunun geniş kesimlerine güvenemez, borç ödeyemez, güçlü kiliseyi memnun edemez ve ABD hükümeti ve diğer uluslararası finans kurumlarından ekonomik ve askeri destek sağlayamaz hale gelince Marcos yenilgiyi kabul etmek zorunda kaldı.

Şiddet yanlısı CPP'nin kilise içinde (özellikle düşük kıdemli rahipler arasında) destekçileri, halk arasında da çok sayıda taraftarı vardı ve reformist siyasi muhalefetle de zaman zaman ittifak kuruyordu, bütün bunlara rağmen silahlı mücadeleye olan inancı, ideolojik katılığı, parti iktidarında ısrarı ve seçimleri boykot kararları yüzünden CPP zamanla marjinalize oldu.¹⁰¹

Marcos'un şiddetsiz muhalefeti bastırması, kendisine geri tepti. Benigno Aquino'nun 1983'te suikaste kurban gitmesi, onu, Marcos karşıtı davanın şehidi haline getirdi. Her sosyo-ekonomik katmandan 2 milyon Filipinli cenaze törenine katılmak için bir araya geldi. Sıkıyönetim sırasında (kilisenin bazı kesimleri Marcos'a baştan beri açıkça karşı çıksa da) Marcos rejimiyle "kritik işbirliği"ne giren Katolik Kilisesi'nin önde gelenleri şimdi rejimin insan hakları ihlallerini kınamaya başlamıştı. Makati'nin güçlü iş dünyası, Manila'nın iş merkezlerinde haftalık Marcos karşıtı gösteri yürüyüşleri ve protestolar düzenlemekteydi.

Bu arada toplumun tüm kesimlerinin katılımıyla gerçekleşen şiddetsiz direniş Marcos'un iktidarı elinde tutmasına kurumsal olmayan yollardan meydan okumaya devam ediyordu. "Lakbayan" (halk özgürlük yürüyüşleri), "sokak meclisleri" olarak bilinegelen kitlesel gösteriler ve "welgang bayan" (halk grevleri) mücadelenin yükselme aşamasında kullanılan şiddetsiz taktiklerden sadece birkaç tanesiydi. 1984'te halk grevleri şehirlerde tüm faaliyetleri sekteye uğrattı, özellikle de ulaşım sektöründe. Bu arada köylüler, şehirleşmiş bölgelere yürüyüşler düzenlediler ve oturma eylemleri gerçekleştirdiler. Kilise yetkilileri, komünist olmayan muhafif siyasetçileri ve iş dünyasının üyelerini aktif olarak bir araya getirdi.¹⁰² Kilisenin daha ilerici unsurları halk tabanlı gruplarla birlik kurdu ve kırsal bölgelerde Temel Hıristiyan Toplulukları [Basic Christian Communities]

örgütledi, böylece kilise tabanlı hareket kurma çabasını güçlendirdi ve gerilla direnişine katılma potansiyeli olanları kendine çekti.¹⁰³

Dolayısıyla, Doğu Timor'da olduğu gibi, devletin şiddetsiz kampanyaları bastırması, medyada görünür hale gelerek rejime geri tepti ve bunun sonucunda kitlesel bir hareket örgütlendi, sivil halkın ve güvenlik güçlerinin rejime bağlılığı azaldı ve rejimin yenilgiyi kabul etmesi için uluslararası baskı yaratıldı.

BURMA, 1988-90

Burmali muhalif gruplar 1962'de darbeyle iktidara gelen askeri diktatörlüğe karşı 1988'de kitlesel bir sivil ayaklanma başlattı. Bu, daha önce benzeri görülmemiş bir meydan okumaydı. Rangoon'da polis şiddetine karşı kendiliğinden başlayan öğrenci protestoları, hızla, yirmi altı yıllık diktatörlüğü devirmeyi ve demokrasi inşa etmeyi hedefleyen ulusal bir kampanyaya dönüştü. 1990'da muhalif Ulusal Demokrasi Birliği [National League for Democracy] (NLD)'nin kazandığı çok partili seçim gibi rejim tarafından verilen birkaç geçici tavize rağmen 1988 kampanyası en hafifinden başarısızlık olarak tanımlanabilir çünkü Burma hâlâ son derece baskıcı bir askeri diktatörlük olmaya devam ediyor.¹⁰⁴

Burma'nın bağımsızlığının ardından gelen demokrasi, 1962'de General Ne Win'i iktidara getiren askeri darbe sonrasında paramparça oldu. O günden beri Burma'nın siyasetini ve ekonomisini ordu belirliyor. Yozlaşma ve ekonominin yanlış yönetimi aşırı boyutlarda, zaman zaman yapılan protestolar ise ağır silahlarla bastırılıyor. 1988'de Burmalı bir öğrenci çevik kuvvet tarafından öldürüldükten sonra Rangoon'da öğrencilerin başı çektiği kitlesel gösteriler patlak verdi. Yüzlerce öğrenci öldürüldü, binlercesi tutuklandı ve üniversiteler kapatıldı. Öğrenciler okulların açılmasını ve öğrenci katliamlarının sorumlularının cezalandırılmasını talep etmek için yeniden sokaklara çıktılar. Öğrenciler ve güvenlik güçleri arasında çatışmalar çıktı, daha da fazla kişi öldü ve hükümet kamusal alanda toplantı yasağı getirdi.

General Ne Win'in, Burma Sosyalist Program Partisi'nin [Burmese Socialist Program Party] (BSPP) başkanlığından istifa edeceğini duyurmasıyla son bulan bir bürokratik hareketliliğin ardından Burma Kongresi yeni parti başkanı olarak Rangoon katliamından sorumlu olan adamı koltuğa oturttu. Muhalefet 8 Ağustos 1988'de ulusal grev ve kitlesel protestolarla cevap verdi. Yüzbinlerce genç, rahip, işçi, devlet memuru, işsiz ve toplumdaki tüm etnik gruplardan ve kesimlerinden insanlar sokağa çıktı, askeri rejimin son bulmasını ve çok partili seçimler için hazırlık yapacak geçici bir hükümet kurulmasını talep ettiler.

Burma ordu birimleri genel greve otomatik silahlarla ateş açarak cevap verdi ve

Rangoon'da yüzlerce insanı öldürdü. Burma'nın başka yerlerinde de benzer sert saldırılar gerçekleşti, bunun sonucu olarak üç gün içinde 1,000'den fazla gösterici öldü.¹⁰⁵ Bu ayaklanma sırasında Budist rahipler, gösteri yapan öğrencilere ve fabrika işçilerine katıldılar, bazı yerlerde rahipler şehirlerin ve köylerin idaresini ele aldı.

1990'da Burma'da çok partili seçimler yapıldı ve muhalefetteki NLD, devam eden baskılara rağmen oyların yüzde 80'ini aldı. Ordu yönetimindeki Devlet Kanun ve Düzeni Yeniden Tesis Konseyi [State Law and Order Restoration Council] (SLORC) seçim sonuçlarından şaşkınlığa uğramıştı ve sonuçları tanımayı reddetti. Temmuz 1990'da NLD lideri Aung San Suu Kyi ev hapsine kondu ve çok sayıda NLD aktivisti öldürüldü ya da tutuklandı. Bu arada sınır bölgelerindeki gerilla direnişi fazla ilgi görmedi. Tersine, bir zamanlar etnik gerilla ordularının elinde olan silahlı bölgeler büyük ölçüde Burma ordusu tarafından ele geçirildi.¹⁰⁶

Muhalefet büyük ölçüde dağıtılmıştı ve çalınmış seçimlere işbiriksizlik/işbirliği yapmama kampanyalarıyla direnecek bir konumda değildi. 1988'de kısa bir süre için birkaç yüz hava kuvvetleri askerinin ordudan ayrılmasında rağmen rejimden kopmalar olduğuna dair fazla emare yoktu.¹⁰⁷ Aung San Suu Kyi, demokratik reformların hayata geçmesi için askeri liderlerle diyalog çabalarında başarısız oldu. Birçok NLD lideri hapse atıldı ya da sürgün edildi. Arada sırada, genelde önemli yabancı temsilcilerin ya da BM yetkililerinin ziyaretlerine denk getirerek, birkaç siyasi tutuklu serbest bırakılıyordu. Daha sonra Devlet Barış ve Kalkınma Konseyi (SPDC) şeklinde yeniden isim veren SLORC hala iktidarda. [Ç.N. 2010'daki seçimlerden sonra askeri cunta resmi olarak sona erdi ve Aung San Suu Kyi ev hapsinden çıktı. 2012'deki ara seçimlerde NDL yeniden açıldı ve Aung San Suu Kyi mecliste bir koltuk kazandı. Ama Burma hala 2008'de şaibeli bir referandumla kabul edilen askeri anayasayla yönetiliyor.]

BURMA: ULUSLARARASI ETKENLER

Burma'nın demokrasi davası önemli ölçüde uluslararası ilgi çekti. Örneğin, Aung San Suu Kyi 1991'de Nobel Barış Ödülü'nü kazandı. Amerika Birleşik Devletleri muhalefet liderlerine karşı işlenen insan hakları ihlalleri için Burma'ya ambargo uygulasa da bu yaptırımlar şiddetsiz muhalefet için yeterli avantaj sağlayamadı. Aslına bakılırsa, Birleşik Devletlerin ambargo koyduğu durumlarda Burma mahrum kaldıklarının yerine kolayca Çin ve Hindistan gibi başka yabancı sağlayıcılardan ithal edilenleri koydu, bu da ambargonun, rejimin reform yapmaya zorlanmasına ilişkin etkisini baltaladı. Ayrıca ABD ambargosunun esasen zayıf olduğu da iddia edilebilir çünkü ambargoya ABD şirketlerinin alt kuruluşları dahil edilmemişti. Dolayısıyla, büyük-n bulgularımızla uyumlu olarak, uluslararası yaptırımlar Burma rejiminin şiddetsiz muhalafeti bastırmasının siyasi bedelini artırmadı.

BURMA: İÇ ETKENLER

Burma'nın SLORC karşıtı kampanyası, rejimin uyguladığı baskının ulusal düzeydeki bedellerini yeteri kadar yükseltmedi. Başka birçok şeyin yanında, şiddetsiz kampanya, güvenlik güçlerinin (ve rejim içindeki bürokratların) rejime olan bağlılığını anlamlı oranda azaltmakta etkisiz oldu. Şiddetsiz muhalefet, kendisini cuntanın karşısında uygulanabilir bir siyasi alternatif olarak sunamadı ve güvenlik güçlerinin öz çıkar denklemini önemli şekilde değiştirmekte de başarısız oldu, böylece güvenlik güçleri üyeleri rejimin emirlerini sorgulamak ya da itaatsizlik yapmak üzere teşvik edilmiş olmadılar. Dahası, rejim, Budist rahip gruplarını başarıyla bölerek ve asimile ederek birleşik bir cephe haline gelmelerini engelledi. Burma ordusundaki ayrılmalar bazı şiddetli etnik ayaklanmaların işine yaradı -bunlardan biri de Shan Eyaleti Ulusal Ordusu komutanı Albay Sai Yee'nin 2005'te ordudan ayrılışıydı.¹⁰⁸ Ancak saflardaki bu ender ama önemli kırılmalar şiddetsiz ayaklanmaların sonuçlarını da etkilemedi çünkü Burma rejimine karşı düzenledikleri operasyonlar da büyük ölçüde etkisiz oldu.

İlk başlarda Burma rejimine karşı şiddetsiz hareket örgütlenmesi kitlesel ve geniş tabanlıydı. Ama tekil kişiliklerin üzerinde fazla durulması, rakip fraksiyonlar arasında uzlaşma sağlanamaması ve insan hakları ihlalleri konusunda istikrarlı bilgi akışının oluşturulamaması, şiddetsiz muhalafet kampanyasını darmadağın etti. Şiddetli kampanyalar da zaten kitleleri hiçbir şekilde harekete geçiremedikleri için Burma'da başarısız oldular, etnik farklılıklarla bölünmüş pasif destek kitlelerinden ancak küçük gerilla birimleri çıkarabildiler.

8 Ağustos 1988'deki katliamın ertesinde siyasi alan açıldı: hükümet sıkı yönetimi kaldırdı, bazı siyasi tutukluları serbest bıraktı ve orduyu şehirlerden çekti. Demokrasi yanlısı hareket bu genişlemiş siyasi alandan yararlandı, 1 milyondan fazla Burmalı Rangoon'da ve diğer şehirlerde protestolara katıldı. Binlerce Burmalı BSPP'den ayrıldı ve üyelik kartlarını yaktı. Öğrenciler, rahipler ve işçiler düzinelerce şehirde ve kasabada günlük işleri yürütmek için bir çeşit yerelde örgütlenmiş paralel devlet haline gelen "Genel Grev Komiteleri" ve "Vatandaş Konseyleri" kurdular. Hatta bazı hava kuvvetleri erleri protestolara katılmak için ordudan ayrıldı ama saflardaki bu kırılmalar istisnaiydi.¹⁰⁹ Bundan bir gün sonra iktidardaki parti ve parlamento çok partili seçim çağrısı yaptı.

Tam da demokrasi yanlısı hareket için zafer kapıda gibi görünürken, muhalefet liderleri yeni demokratik hükümetin liderliği konusunda çekişmeye başladılar. Muhalefet elitleri bu iç çekişmeyle meşgulken Burma ordusu bir darbe daha yaparak 18 Eylül'de SLORC'u kurdu. SLORC sıkıyönetimi geri getirdi, 5 kişiden büyük toplantıları yasakladı. Silahsız protestocular sokaklarda vuruldu, binlercesi daha tutuklandı ya da "kaybedildi." SLORC şiddetin dozunu artırdıkça muhalif gösteriler durdu ve genel grev sona erdi.

Binlerce öğrenci etnik isyancıların kontrolündeki sınır bölgelerine kaçtı ve diktatörlüğe karşı askeri bir mücadele başlatmaya çalıştı.¹¹⁰ Devam eden insan hakları ihlalleri medyada etkili bir şekilde yer almadı.

Önemli muhalefet liderlerinden oluşan küçük bir grup bir araya gelerek Ulusal Demokrasi Birliği'ni kurdu ve siyasi parti olarak kaydını yaptırdı. NLD'nin Genel Sekreteri Aung San Suu Kyi, toplantı yasağını delerek çok partili demokrasi şiarıyla ülkeyi dolaştı, ulusal birlik ve şiddetsiz disiplin çağrısında bulundu. Ancak 1989'un ortasına gelindiğinde SLOCK'un, Aung San Suu Kyi ve NLD liderliğine karşı yıldırma kampanyası daha da sertleşmişti. NLD'nin 1990 seçimlerindeki başarısını tanımayı reddeden SLORC, Aung San Suu Kyi'yi ev hapsine mahkum ederek şiddetsiz direniş kampanyasını tam anlamıyla başsız bırakmış oldu.

VAKA ÇALIŞMASI ÖZETİ: KAMPANYA BAŞARISI VE BAŞARISIZLIĞINI AÇIKLAMAK

Üç vakanın analizi, kampanya sonuçları hakkında birkaç önemli bilgiyi ortaya çıkarıyor. Birincisi, üç vakada da şiddetli kampanyalar, baskının siyasi bedellerini yükseltme konusunda büyük ölçüde başarısız olmuştu. Bazı insanlar şiddetli ayaklanmalara sempati duysa da hiçbir vakamızda [şiddeti savunan kampanyaları] desteklemek üzere yapılmış maddi yardım ya da uluslararası ambargo yok. Sayısal bölümümüz ambargoların ya da dış yardımın şiddetsiz kampanyalara yardımcı olduğu fikrini desteklemese de vaka çalışmalarımız iyi zamanlanmış baskının ya da büyük uluslararası aktörlerin desteğini geri çekmesinin Filipinler'de ve Doğu Timor'da kampanyaların gidişatını değiştirdiğini gösteriyor.

İkincisi, güvenlik güçleri ya da sivil bürokrasi saflarında kırılmalar yaratamayan kampanyaların başarı şansı çok düşük. Büyük-n çalışmamız, acımasız baskılar karşısında şiddetsiz kampanyaların şiddetli kampanyalara kıyasla daha fazla başarı şansı olduğuna işaret ediyor, bunun sebebi muhtemelen şiddetsiz kampanyaların daha fazla geri tepmeye (backfire) sebep olmaları. Buna ek olarak büyük-n çalışmamızda, güvenlik güçlerindeki kopmaların genelde şiddetsiz kampanya başarısı için hayati öneme sahip olduğunu görsek de bu kopmalar her şiddetsiz kampanyada gerçekleşmiyor. Ve vaka çalışmalarımız içinde Burma'da güvenlik güçlerinde önemli kırılmalar yaşanmadı. Bu olağandışı vaka büyük-n çalışmasında analiz edilmeyen önemli değişkenler hakkında yararlı bilgiler sunuyor.

Bu değişkenlerden üçü: ***kitlesel hareketin örgütlenmesi, kampanyanın merkezleştirilmesi (decentralization) ve medya iletişim stratejileri.***

İki başarılı kampanya vakasında da kitlesel hareketlenme yaşandı, özellikle de geniş tabanlı ve kampanyanın tek bir lidere bağlı olmadığı türden bir hareket örgütlenmesi. Bu tür bir hareket örgütlenmesi, şiddetsiz kampanyalarda daha küçük ve homojen bir

kitleye sahip olan şiddetli kampanyalarda olduğundan daha yaygındı. Gerçekten de Doğu Timor ve Filipinler örneklerinde şiddetsiz direnişin bastırılması geri teperek kitlesel hareketlenmeye yol açtı, bu da rejim baskısının siyasi bedellerini artırdı. İki vakada da rejimler büyük bedeller ödedi: güvenlik güçleri şiddetsiz direniş kampanyasını desteklemeye başladı ve uluslararası topluluk rejimlere karşı ağır yaptırımlar uyguladı.

Öte yandan Burma'da ne şiddetli ne de şiddetsiz kampanyalar rejim baskısının bedelini rejimin otoritesini tehdit edecek kadar yükseltmeyi başarabildi. Burma'ya ambargo uygulandığı halde baskının içerdeki bedelleri arzulanan sonuçları oluşturmak için yetersizdi, hareketlenme seçici ve lidere bağımlıydı.¹¹¹

Bu sonuçlar büyük-n çalışmamıza önemli eklemeler yapmaya ihtiyacımız olduğuna işaret ediyor: kitlesel hareket örgütlenmesinin derecesi ve niteliği, yanı sıra medyanın rolü ve iletişim stratejileri hakkında değişkenlerin çalışmaya dahil edilmesi gerekiyor. Hareketin örgütlenmesi, başarının en önemli belirleyicisi olabilir çünkü yaygın, farklı kesimleri bir araya getiren, geniş tabanlı ve merkezî olmayan bir kampanya operasyonel dayanıklılığı, kitleler açısından çekiciliği ve anonimliği sayesinde baskının siyasi bedellerini artırma konusunda daha etkili olabilir. Bulgularımız ayrıca medya ilgisinin de, başkalarının da söylediği gibi, geri tepme oluşturmanın en önemli yöntemlerinden biri olduğunu gösteriyor.¹¹²

Sonuçlar ve Öneriler

Bu çalışmanın ana iddiası stratejik sonuçlar elde etmekte şiddetsiz direniş yöntemlerinin şiddetli yöntemlere oranla başarı ihtimalinin daha yüksek olduğu. 1900 – 2006 yılları arasında gerçekleşmiş 323 şiddetli ve şiddetsiz direniş kampanyasının sonuçlarını karşılaştırdık ve bu büyük-n bulgularını Güneydoğu Asya'daki şiddetsiz kampanyalarla ilgili vaka çalışmalarısıyla karşılaştırdık.

İstatistikî ve nitel araştırmaların birleşimine dayalı olarak birkaç sav öne sürebiliriz. Birincisi, güvenlik güçleri üyelerinin ve sivil bürokratların rejime olan bağlılıklarında kırılmalar yaratabilen direniş kampanyalarının başarılı olma ihtimali daha yüksek. Bu tür operasyonel başarılar zaman zaman şiddetli kampanyalarda da ortaya çıkıyor ama şiddetsiz kampanyaların, karşıtın saflarında kırılma yaratma ihtimali daha yüksek. Sayısal çalışmadaki bulgular veri kısıtlamalarıyla sınırlı da olsa, vaka çalışmalarımız üç şiddetli kampanyanın da rejimden anlam sayıda karşı taraf elitinin kopmasını sağlamadığını gösterirken Filipinler'de ve Doğu Timor'da şiddetsiz eylem sonucu bu tür kırılmaların gerçekleştiğini ortaya koyuyor. Buna ek olarak, Filipinler'de ve Doğu Timor'da şiddetsiz kampanyaların bastırılması karşıt rejime karşı iyi zamanlanmış uluslararası ambargo uygulanmasıyla sonuçlandı, bu da söz konusu şiddetsiz kampanyaların başarısında kilit

rol oynadı. Şiddetsiz kampanyaların bastırılmasının yerel ve uluslararası siyasi bedelleri de şiddetli kampanyaları bastırmanın bedelinden daha yüksek.

Ayrıca vaka çalışmalarımız yaygın, geniş tabanlı, farklı kesimleri bir araya getiren ve merkezî olarak örgütlenmiş olmadıkları sürece şiddetli ve şiddetsiz kampanyaların zaten karşıtın saflarında kırılmalar yaratma ya da uluslararası yaptırımlara yol açma ihtimallerinin düşük olduğunu gösteriyor. Geniş tabanlı kampanyalar, karşıtın meşruluğunun sorgulanmasını sağlamak konusunda daha başarılı. Kolaylıkla aşırılıkçı olarak yaftalanabilecek bir iki düzine aktivisti bastırmanın siyasi bedeli tüm toplumu temsil eden yüzlerce ya da binlerce aktivisti bastırmaktan çok daha düşük.

Kitlesel hareket örgütlenmesinin zaman içindeki derecesi ve niteliğine dair ölçütlerin geliştirilebilmesi için daha fazla araştırma yapılması gerekiyor. Şiddetsiz bir kampanyaya katılım oranının yanı sıra direnişin coğrafi bölge, sektör ve demografi açısından ne kadar geniş tabanlı olduğunun ölçülmesi mümkün olmalı. Şiddetsiz muhalefetin bütünlük derecesi de ampirik olarak değerlendirilebilecek bir başka önemli iç etken.¹¹³ Dahası, şiddetsiz taktik repertuarının genişletilmesinin ya da sıralamasının şiddetsiz hareketlerin başarısını etkileyip etkilemediğini görmek için şiddetsiz taktiklerin çeşitliliği de ölçülebilir.¹¹⁴

Gelecekteki araştırmalar için bu önerilere ek olarak bulgularımız ayrıca bazı politika önerilerine de işaret ediyor. Birincisi, her ne kadar başarının bir şablonu yoksa da yukarıda tanımlanan kriterlere uyan şiddetsiz kampanyaların başarı ihtimali benzer özelliklere sahip şiddetli kampanyalardan daha yüksek. İkincisi Doğu Timor ve Filipinler vakalarında hedeflenen dış destek biçimleri işe yaramış durumda. Kitlesel şiddetsiz hareketin dış aktörler tarafından başarıyla başlatılabileceği ya da devam ettirilebileceğine dair delil olmasa da örgütlü dayanışma gruplarının, hedef rejimlerle ittifak halinde olan devletlere aynı düzeyde uyguladıkları baskı faydalı oldu ve bu da uluslararası grupların, sürmekte olan kampanyanın hedefe karşı avantaj elde etmesine yardımcı olduğuna işaret ediyor.¹¹⁵ Ama eğer dış yardım, çağrışım yoluyla da olsa bir hareketin inanılabilirliğine zarar veriyorsa ters de tepebilir. Üçüncüsü, geri tepmeyi hızlandırmada medyanın oynadığı kritik rol düşünüldüğünde, şiddetsiz aktörlerin dışarıyla ve içeriyle iletişimini sağlayan bağımsız medya kaynaklarının ve teknolojilerin yaratılması ve sürdürülmesine yardımcı olmak da devlet ve devlet dışı aktörlerin şiddetsiz kampanyalara destek olmak için izleyebilecekleri bir başka yol. Dördüncüsü seçim gözlemciliği ve insan hakları belgelemeciliği için teknik kapasite inşası şiddetsiz aktivistler için başka yararlı bir araç. Beşincisi, şiddetsiz aktivistler tarihteki diğer şiddetsiz hareketlerden öğrenilen dersleri öne çıkaran eğitim malzemelerinin (örn., kitaplar, filmler, DVDler ve video oyunları) sağlanmasının örgütlenmelerinde önemli rol oynadığını belirtiyorlar.¹¹⁶ Demokratik olmayan rejimlerin internet denetimi, yerel ve

uluslararası STK'ları hedefleyen yasaklayıcı kanunlar ve sivil toplum gruplarına karşı daha geleneksel tehdit ve yıldırma politikalarını kullandığına dair giderek artan uygulamalar, şiddetsiz yollarla siyasi değişime adanmış olanlar için daha fazla zorluk çıkaracağına benziyor.¹¹⁷

Son olarak Thomas Schelling'in şiddetli ve şiddetsiz karşıtlar arasındaki çatışmanın dinamikleri hakkında yazdıklarını hatırlamakta yarar var: "Zorba ve halk bir bakıma simetrik konumlardadır. Halk, zorbayı istediklerinin çoğundan mahrum bırakabilir -işbirliğini reddetmek için disiplinli örgütlenmeye sahipse tabi. Zorba da halkı istediği hemen hemen her şeyden mahrum bırakabilir-- elindeki gücü kullanarak bunu yapabilir... Halk, zorbayı, disiplinli bir ülke yönetmenin tatmininden mahrum bırakabilir, zorba da halkı kendi kendini yönetmenin tatmininden mahrum bırakabilir... Yeterince disiplinli ve örgütlüyse iki tarafın da öbürünü istediği çoğu şeyden mahrum bırakabildiği bir pazarlık durumudur ve kimin kazanacağı belli değildir."¹¹⁸

Kaynaklar ve Notlar

1. Robert A. Pape, *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terror* [Kazanmak için Ölmek: İntihar Terörünün Stratejik Mantığı](New York: Random House, 2005); Robert A. Pape, *Bombing to Win: Air Power and Coercion in War*[Kazanmak için Bombalamak: Savaşta Hava Gücü ve Baskı] (Ithaca, N.Y.: Cornell University Press, 1996); Daniel L. Byman ve Matthew C. Waxman, "Kosovo and the Great Air Power Debate,"[Kosova ve Büyük Hava Gücü Tartışması] *International Security*[Uluslararası Güvenlik], Vol. 24, No. 4 (Bahar 2000), syf. 5–38; Daniel L. Byman, Matthew C. Waxman, ve Eric V. Larson, *Air Power as a Coercive Instrument* [Bir Baskı Aracı Olarak Hava Gücü] (Washington, D.C.: RAND, 1999); Daniel Byman ve Matthew Waxman, *The Dynamics of Coercion: American Foreign Policy and the Limits of Military Might* [Baskı Dinamikleri: Amerikan Dışişleri Politikası ve Askeri Gücün Sınırları] (New York: Cambridge University Press, 2002); Michael Horowitz ve Dan Reiter, "When Does Aerial Bombing Work? Quantitative Empirical Tests, 1917–1999,"[Hava Saldırısı Ne Zaman İşe Yarar? Sayısal Ampirik Testler, 1917-1999] *Journal of Conflict Resolution*[Çatışkı Çözümleme Dergisi], Vol. 45, No. 2 (Nisan 2001), syf. 147–173; Max Abrahms, "Why Terrorism Does Not Work,"[Neden Terörizm İşe Yaramaz] *International Security*[Uluslararası Güvenlik], Vol. 31, No. 2 (Güz 2006), syf. 42–78; Gary Clyde Hufbauer, Jeffrey J. Schott, ve Kimberly Ann Elliott, *Economic Sanctions Reconsidered: History and Current Policy* [Ekonomik Yaptırımları Yeniden Düşünmek: Tarihi ve Bugünkü Politika] (Washington, D.C.: Institute of International Economics[Uluslararası Ekonomi Enstitüsü], 1992); Robert A. Pape, "Why Economic Sanctions Do Not Work,"[Neden Ekonomik Ambargo İşe Yaramaz] *International Security*[Uluslararası Güvenlik] Vol. 22, No. 2 (Güz 1997), syf. 90–136; Lisa L. Martin, *Coercive Cooperation: Explaining Multilateral Sanctions* [Baskıcı İşbirliği: Çok Taraflı Ambargoyu Açıklamak] (Princeton, N.J.: Princeton University Press, 1992); Jaleh Dashti-Gibson, Patricia Davis, ve Benjamin Radcliff, "On the Determinants of the Success of Economic Sanctions: An Empirical Analysis,"[Ekonomik Ambargonun Başarısındaki Etkenler: Ampirik bir Analiz] *American Journal of Political Science*[Amerikan Siyaset Bilimi Dergisi], Vol. 41, No. 2 (Nisan 1997), syf. 608–618; A. Cooper Drury, "Revisiting Economic Sanctions Reconsidered,"[Ekonomik Yaptırımları Yeniden Düşünmek Kitabını Yeniden Ele Almak] *Journal of Peace Research*[Barış Araştırmaları Dergisi], Vol. 35, No. 4 (Temmuz 1998), pp. 497–509; Ivan Arreguín-Toft, *How the Weak Win Wars: A Theory of Asymmetric Conflict* [Zayıflar Nasıl Savaş Kazanır: Bir Asimetrik Çatışkı Kuramı] (New York: Cambridge University Press, 2005); Gil Merom, *How Democracies Lose Small Wars: State, Society, and Failures of France in Algeria, Israel in Lebanon, and the United States in Vietnam* [Demokrasiler Küçük Savaşlarda Nasıl Kaybeder: Devlet, Toplum ve Fransa'nın Cezair'de, İsrail'in Lübnan'da, Birleşik Devletler'in Vietnam'daki Başarısızlıkları] (New York: Cambridge University Press, 2003); ve Donald Stoker, "Insurgencies Rarely Win—And Iraq Won't Be Any Different (Maybe) [Ayaklanmalar Ender Olarak Kazanır—Ve

Irak'ta da Durum Farklı Olmayacak (Belki),” Foreign Policy[Dış Politika], No. 158 (Ocak/Şubat 2007).

2. Bkz. Pape, Dying to Win[Kazanmak için Ölmek]; ve Arreguín-Toft, How the Weak Win Wars[Zayıflar Nasıl Savaş Kazanır].

3. Robert L. Helvey şiddetsiz yöntemleri şöyle tanımlar: “şiddetsiz eylem tekniği bünyesinde yer alan belirli eylem yöntemleri” bunlara protesto ve ikna, işbiriksizlik ve müdahale de dahil. (Bkz. Helvey, On Strategic Nonviolent Conflict: Thinking about the Fundamentals [Stratejik Şiddetsiz Çatışkı Üzerine: Temel Prensipler Hakkında Düşünmek] (Boston: Albert Einstein Institution, 2004), syf. 147.

4. Gene Sharp, The Politics of Nonviolent Action[Şiddetsiz Eylemin Politikası], 3 Cilt (Boston: Porter Sargent, 1973); Peter Ackerman ve Christopher Kruegler, Strategic Nonviolent Conflict: The Dynamics of People Power in the Twentieth Century [Stratejik Şiddetsiz Çatışkı: Yirminci Yüzyılda Halk İradesinin Dinamikleri] (Westport, Conn.: Praeger, 1994); Adrian Karatnycky ve Peter Ackerman, How Freedom Is Won: From Civic Resistance to Durable Democracy [Özgürlük Nasıl Kazanılır: Sivil Direnişten Kalıcı Demokrasiye] (Washington, D.C.: Freedom House, 2005); Kurt Schock, Unarmed Insurrections: People Power Movements in Nondemocracies [Silahsız Ayaklanmalar: Demokrasinin Olmadığı Yerlerde Halk İktidarı Hareketleri] (Minneapolis: University of Minnesota Press, 2005); Paul Wehr, Heidi Burgess, ve Guy Burgess, editörler., Justice without Violence[Şiddetsiz Adalet] (Boulder, Colo.: Lynne Rienner, 1994); Stephen Zunes, “Unarmed Insurrections against Authoritarian Governments in the Third World: A New Kind of Revolution,[Üçüncü Dünyada Otoriter Devletlere Karşı Silahsız Ayaklanma: Yeni Bir Devrim Türü]” Third World Quarterly[Üçüncü Dünya], Vol. 15, No. 3 (Eylül 1994), syf. 403–426; Stephen Zunes, Lester Kurtz, ve Sarah Beth Asher, editörler, Nonviolent Social Movements: A Geographical Perspective [Şiddetsiz Toplumsal Hareketler: Coğrafi Bir Bakış] (Malden, Mass.: Blackwell, 1999); ve Vincent Boudreau, Resisting Dictatorship: Repression and Protest in Southeast Asia [Diktatörlüğe Direnmek: Güneydoğu Asya'da Baskı ve Protesto] (New York: Cambridge University Press, 2004).

5. Önemli bir istisna Karatnycky ve Ackerman'ın, How Freedom Is Won[Özgürlük Nasıl Kazanılır] adlı çalışması.

6. “Direniş” kelimesini, silahlı veya silahsız başlıca devlet dışı ayaklanmalar anlamında kullanıyoruz. Olgu sayım verilerini kullanmak yerine, kampanyayı—yani bir amacı gerçekleştirmek için belli bir hedefe yöneltilmiş bir dizi tekrar eden, kalıcı, örgütlü ve gözlemlenebilir olay-- ana analiz birimi olarak tanımlıyoruz. “Etkinliği” grubun belirtmiş olduğu amaçlarla politik sonuçları karşılaştırarak ölçüyoruz (örn. Devletin muhalif

hareketlere taviz verme konusundaki istekliliği). Bu analitik ayırım mükemmel değil, ama başkaları başarılı şekilde kullandı. Bkz. Abrahms, “Why Terrorism Does Not Work.”[Neden Terörizm İşe Yaramaz]

7. Terrorist gruplar için bu oran çok daha düşük. Bkz. a.g.e., syf. 42; ve Stoker, “Insurgencies Rarely Win”[Ayaklanmalar Ender Olarak Kazanır]. Bizim çalışmamız terörizmi açıkça şiddetsiz direnişle karşılaştırmıyor, ama argümanımız terörizmin neden bu denli başarısız olduğunu açıklığa kavuşturuyor.

8. Bkz. Abrahms, “Why Terrorism Does Not Work”[Neden Terörizm İşe Yaramaz]. Bu durum özellikle terörizm için geçerli, ama biz başka siyasi şiddet biçimleri için de geçerli olabileceğini iddia ediyoruz. Bazen şiddet içeren siyasi hareketler kendilerini seçici hedeflemeyle sınırlıyorlar, ama böylesi bir kısıtlama kampanya üzerinde çok sıkı kontrol sağlamayı gerektiriyor. Bu konularla ilgili bir tartışma için, bkz. Jeremy Weinstein, Inside Rebellion: The Politics of Insurgent Violence [Ayaklanmanın İçinde: İsyancı Şiddetinin Politikası] (New York: Cambridge University Press, 2007).

9. Gene Sharp, editör, Waging Nonviolent Struggle: 20th Century Practice and 21st Century Potential [Şiddetsiz Mücadele: 20inci Yüzyılın Pratiği ve 21inci Yüzyıl Potansiyeli] (Boston: Porter Sargent, 2005), syf. 41, 547.

10. Bkz. Sharp, The Politics of Nonviolent Action[Şiddetsiz Eylemin Politikası], Cilt 2, burada Sharp 198 adet şiddetsiz eylem yöntemi sıralıyor ve her yöntem için tarihi örnekler veriyor.

11. George Lakey, editör, Powerful Peacemaking: A Strategy for a Living Revolution[Güçlü Barış İnşası: Yaşayan Devrim için bir Strateji] (Philadelphia, Pa.: New Society, 1987), syf. 87. Ayrıca bkz. Doug Bond, “Nonviolent Direct Action and Power,”[Şiddetsiz Doğrudan Eylem ve İktidar], Wehr, Burgess, ve Burgess, Justice without Violence[Şiddetsiz Adalet]'in içinde.

12. Sharp, The Politics of Nonviolent Action[Şiddetsiz Eylemin Politikası], 3 Cilt; Ackerman ve Kruegler, Strategic Nonviolent Conflict;[Stratejik Şiddetsiz Çatışkı] ve Schock, Unarmed Insurrections[Silahsız Ayaklanmalar].

13. Sharp, The Politics of Nonviolent Action[Şiddetsiz Direnişin Politikası], 3 Cilt. Disiplinli, planlı bir kampanya sürdürmek ciddi kolektif eylem sorunlarıyla uğraşmayı gerektiriyor, bunlar başka çalışmalarda konu ediliyor. Bkz. Weinstein, Inside Rebellion[Ayaklanmanın İçinde]; ve Elisabeth Jean Wood, Insurgent Collective Action and Civil War in El Salvador[El Salvador'da Direnişçi Kolektif Eylem ve İç Savaş] (New York: Cambridge

University Press, 2003).

14. Byman ve Waxman, The Dynamics of Coercion[Baskı Dinamikleri], syf. 30, 50.

15. Pape, Bombing to Win[Kazanmak için Bombalamak]; Pape, "Why Economic Sanctions Do Not Work"[Ekonomik Ambargo Neden İşe Yaramaz?]; ve Horowitz ve Reiter, "When Does Aerial Bombing Work?"[Hava Saldırısı Ne Zaman İşe Yarar?]

16. Pape, Dying to Win[Kazanmak için Ölmek]; Ehud Sprinzak; "Rational Fanatics,"[Rasyonel Fanatikler] Foreign Policy[Dış Politika], No. 120 (Eylül/Ekim 2000), syf. 66-73; David A. Lake, "Rational Extremism: Understanding Terrorism in the Twenty-first Century,"[Rasyonel Ekstremizm: Yirmibirinci Yüzyılda Terörizmi Anlamak] Dialogue-IO, Vol. 1, No. 1 (Bahar 2002), syf. 15-29; Andrew H. Kydd ve Barbara F. Walter, "The Strategies of Terrorism,"[Terörizmin Stratejileri] International Security[Ulusal Güvenlik], Vol. 31, No. 1 (Güz 2006), syf. 49-80; ve Alan M. Dershowitz, Why Terrorism Works: Understanding the Threat, Responding to the Challenge[Terörizm Neden İşe Yarar: Tehdidi Anlamak, Zorluklara Cevap Vermek] (New Haven, Conn.: Yale University Press, 2002).

17. Abrahms, "Why Terrorism Does Not Work,"[Terörizm Neden İşe Yaramaz] s. 42.

18. A.g.e., pp. 41-42.

19. "Ahlaki jiu-jitsu," "politik jiu-jitsu," ve "geri tepme" birbirleriyle bağlantılı ama farklı kavramlardır. Bkz. Richard B. Gregg, The Power of Nonviolence[Şiddetsizliğin Gücü], 2nci baskı. (New York: Schocken, 1935), syf. 43-65; Sharp, The Politics of Nonviolent Action[Şiddetsiz Eylemin Politikası], s. 657; ve Brian Martin, Justice Ignited: The Dynamics of Backfire[Adaleti Ateşlemek: Geri Tepmenin Dinamikleri] (Lanham, Md.: Rowman ve Littleald, 2007), s. 3.

20. Anders Boserup ve Andrew Mack, War without Weapons: Nonviolence in National Defence[Silahsız Savaş: Ulusal Savunmada Şiddetsizlik] (London: Frances Pinter, 1974), s. 84. Diğer akademisyenler jiu-jitsu'yu tetiklemek için karşıtla sürekli yüzleşme, şiddetsiz disiplinin sürdürülmesi, ve sempati duyan bir izleyici grubunun varlığı gibi faktörlerin bir karışımının gerekli olduğunu belirttiler. Bkz. Brian Martin ve Wendy Varney, "Nonviolence and Communication,"[Şiddetsizlik ve İletişim] Journal of Peace Research[Bariş Araştırmaları Dergisi], Vol. 40, No. 2 (Mart 2003), syf. 213-232; ve Martin, Justice Ignited[Adaleti Ateşlemek]. Martin geri tepmenin etkilerini güvenlik güçlerinin silahsız protestoculara saldırırken medyada yer almasının önemini altını çizerek değerlendirir. Dahası, rejimler bu tür rezaletleri önlemek için kendi stratejilerini oluşturmuşlardır,

böylelikle geri tepmenin etkisini sınırlamış veya ortaya çıkmasını tamamen engelleyebilmişlerdir.

21. Anika Locke Binnendijk ve Ivan Marovic, "Power and Persuasion: Nonviolent Strategies to Influence State Security Forces in Serbia (2000) and Ukraine (2004),"[İktidar ve İkna: Sırbistan (2000) ve Ukrayna(2004)'da Devletin Güvenlik Güçlerini Etkileyen Şiddetsiz Stratejiler] Communist and Post- Communist Studies[Komünizm ve Post-Komünizm Çalışmaları], Vol. 39, No. 3 (Eylül 2006), s. 416.

22. "Ayrılmalar" sorumlu rejimden desteğin geri çekilmesi anlamına geliyor. Ayrılmalara örnek olarak güvenlik güçleri ve kamu çalışanlarının emirlere itaat etmeyi bırakıp devletteki konumlarını terk etmeleri gösterilebilir.

23. Bkz. Zunes, "Unarmed Insurrections against Authoritarian Governments in the Third World"[Üçüncü Dünyada Otoriter Devletlere Karşı Silahsız Ayaklanma]; Ralph Summy, "Nonviolence and the Case of the Extremely Ruthless Opponent,"[Şiddetsizlik ve Aşırı Zalim Karşıt Vakası] Paciaca Review, Vol. 6, No. 1 (Mayıs 1994), syf. 1–29; ve Lakey, Powerful Peacemaking [Kuvvetli Barış İnşası].

24. Dış yardım kampanyaya zarar verebilir, ama bu durum hem şiddetli hem şiddetsiz kampanyalar için geçerli olabilir. Bkz. Clifford Bob, The Marketing of Rebellion: Insurgents, Media, and International Activism [İsyanı Pazarlamak: İsyancılar, Medya ve Uluslararası Aktivizm] (New York: Cambridge University Press, 2005).

25. Hufbauer, Scott, ve Elliott'un, Economic Sanctions Reconsidered[Ekonomik Yaptırımları Yeniden Düşünmek] adlı çalışmasında tanımlanan yaptırım/ambargo listesini kullanıyoruz.

26. Daniel Byman, Deadly Connections: States That Sponsor Terrorism [Ölümcül Bağlantılar: Terörizme Sponsor olan Devletler] (New York: Cambridge University Press, 2005). Ayrıca bkz. Jeffrey Record, "External Assistance: Enabler of Insurgent Success,"[Dış Yardım: İsyancı Başarısının Sağlayıcısı] Parameters[Parametreler], Vol. 36, No. 3 (Güz 2006), syf. 36–49.

27. brahms, "Why Terrorism Does Not Work."[Neden Terörizm İşe Yaramaz]

28. James DeNardo, Power in Numbers: The Political Strategy of Protest and Rebellion [Çokluğun Gücü: Protesto ve Başkaldırının Siyasi Stratejisi] (Princeton, N.J.: Princeton University Press, 1985).

29. Bu argüman direniş grupları ve karşıtları arasındaki “toplumsal mesafe”ye dayanıyor olabilir, çünkü aralarındaki toplumsal, kültürel, dini ve dilsel farklılıklar direniş grubunun avantajını azaltabilir. Bkz. Johan Galtung, Nonviolence in Israel/Palestine [İsrail/Filistin'de Şiddetsizlik](Honolulu: University of Hawaii Press, 1989), s. 19.

30. Abrahms, “Why Terrorism Does Not Work.”[Terörizm Neden İşe Yaramaz]

31. Bu konudaki çığır açıcı çalışma Karen Rasler'ın “Concessions, Repression, and Political Protest in the Iranian Revolution,”[“İran Devriminde Taviz, Baskı ve Siyasi Protesto”] American Sociological Review,[Amerikan Sosyoloji Dergisi] Vol. 61, No. 1 (Şubat 1996), syf. 132–152. Ayrıca bkz. Ronald A. Francisco, “After the Massacre: Mobilization in the Wake of Harsh Repression,”[Katliamdan Sonra: Sert Bastırılmaların Ardından Siyasi Örgütlenme] Mobilization: An International Journal[Örgütlenme: Uluslararası Dergi], Vol. 9, No. 2 (Haziran 2004), syf. 107–126; Ruud Koopmans, “The Dynamics of Protest Waves: West Germany, 1965 to 1989,”[Protesto Dalgalarının Dinamikleri: 1965'ten 1989'a Batı Almanya] American Sociological Review[Amerikan Sosyoloji Dergisi], Vol. 58, No. 5 (Ekim 1993), syf. 637–658; ve Clifford Bob ve Sharon Erickson Nepstad, “Kill a Leader, Murder a Movement? Leadership and Assassination in Social Movements,”[Lideri Öldür, Hareketi Katlet? Toplumsal Hareketlerde Liderlik ve Suikast] American Behavioral Scientist[Amerikan Davranış Bilimi Dergisi], Vol. 50, No. 10 (Haziran 2007), syf. 1370–1394.

32. Gelecekteki çalışmalar bir rejimin hareketi bastırırken isyancılar ve siviller arasında ayırım yapabilme yetisinin geri tepmeyi önleyip önleyemediğini araştırmalı. Konuyla ilgili bir araştırma için bkz. Ronald A. Francisco, “The Dictator’s Dilemma,”[Diktatörün İkilemi] Christian Davenport, Hank Johnston, ve Carol Mueller, editörler, Repression and Mobilization [Baskı ve Örgütlenme] (Minneapolis: University of Minnesota Press, 2005) içinde.

33. Örneğin Rusya, sorumlu Ukrayna ve Gürcistan hükümetlerini şiddetsiz “renk devrimleri” sırasında aleni olarak destekledi.

34. Başka çalışmalar şiddetsiz sivil direniş ve sürdürülebilir/kalıcı demokratikleşme arasında güçlü bir pozitif korelasyon buldu. Karatnycky ve Ackerman, How Freedom Is Won[Özgürlük Nasıl Kazanılır].

35. The ŞŞÇS/NAVCO veri kümesi hem şiddetli hem şiddetsiz çatışmayı inceleyen akademisyenlerin konsensüs verileri kullanılarak oluşturulmuş bir direniş kampanyası modeli içermekte. Direniş kampanyaları iç rejim değişikliği için, dış işgallere karşı veya devletten ayrılma veya özerklik için örgütlenen kampanyaları içermektedir. Amerika

Birleşik Devletleri'ndeki sivil haklar hareketi ve halkçı hareket gibi büyük toplumsal ve ekonomik kampanyalar veri kümesinden çıkarıldı. ŞŞÇS/NAVCO veri kümesine dahil edilmesi için kampanyanın, hali hazırdaki siyasi rejimi veya dış işgali sona erdirmek ya da özerklik kazanmak gibi büyük ve yıkıcı bir siyasi amacı olmalı. Yaklaşık on kampanya (dördü şiddetsiz, altısı şiddetli) bu kategorilerin hiçbirine uymadı ama yine de veri kümesine dahil edildi. Kodlama şeması herbir kampanyanın birleşik bir amacı olduğunu varsayıyor ama aslında çoğu kampanyanın birden fazla fraksiyonu oluyor. Bu koşulların yarattığı dinamikler daha sonraki bir çalışmada daha derinlemesine incelenecek.

36. Ackerman ve Kruegler, *Strategic Nonviolent Conflict*[Stratejik Şiddetsiz Çatışık], syf. 10-11; Pape, *Dying to Win*[Kazanmak için Ölmek]; ve Horowitz ve Reiter, "When Does Aerial Bombing Work?"[Hava Boombardımanı Ne Zaman İşe Yarar?]

37. Bu yöntemin bazı zorlukları var. Öncelikle, bir hareketin ve onun etkinliklerinin sahip olduğu güce zaman içinde değer biçmek zor. İkincisi, spesifik olgu verisi olmadan tüm kampanyaları eşitmiş gibi karşılaştırmak kuramsal olarak zor, özellikle de bazılarının diğerlerinden çok daha yıkıcı olduğunu biliyorken. Ancak etkinliklerden ziyade kampanyaları analiz etmek için iyi sebeplerimiz var. Birincisi, etkinlik verisi toplamak zordur, bu da çatışık hakkında genellemeler yapmayı neredeyse imkansız hale getirir. Tek tek etkinlikler yerine kampanyaları analiz ederek kampanyalar hakkında bazı genel gözlemlerde bulunabiliyoruz, bu gözlemler daha sonra derinlemesine vaka çalışmalarıyla daha ayrıntılı incelenebilir. Dahası, direniş kampanyaları sadece etkinliklerden oluşmuyor; en bariz yıkıcı etkinliklerinin yanı sıra planlama, aday alım ve yetiştirme, eğitim, istihbarat ve başka faaliyetler de içeriyor. Etkinlikleri ana analiz birimi olarak kullanmak bu tür diğer faaliyetleri yok sayıyor, ama kampanyaları analiz etmek etkinliklerin bir bütün olarak daha geniş bir yelpazede ele alınmasına izin veriyor.

38. April Carter, Howard Clark, ve Michael Randle, editörler., *People Power and Protest since 1945: A Bibliography on Nonviolent Action* [1945'ten Bugüne Halk İktidarı: Şiddetsiz Eylem Üzerine bir Bibliyografi] (London: Housmans, 2006). Ayrıca bkz. Ronald M. McCarthy ve Gene Sharp, *Nonviolent Action: A Research Guide* [Şiddetsiz Eylem: Bir Araştırma Rehberi](New York and London: Garland, 1997).

39. Kristian Gleditsch, "A Revised List of Wars Between and Within Independent States, 1816- 2002,"[Bağımsız Devletler İçinde ve Arasındaki Savaşların Yeniden Düzenlenmiş Listesi, 1816-2002] *International Interactions*[Uluslararası Etkileşimler], Vol. 30, No. 3 (Temmuz-Eylül 2004), syf. 231-262; ve Kalev Sepp, "Best Practices in Counterinsurgency,"[En İyi Kontrgerilla Uygulamaları] *Military Review*[Ordu Dergisi], Vol. 85, No. 3 (Mayıs-Haziran 2005), syf 8-12. COW veri kümesine girebilmesi için silahlı savaşçı grupların arasındaki çatışık sırasında en az 1,000 çatışma ölümü gerçekleşmesi

gerekiyor. Ayrıca verilerimizi Jason Lyall ve İsaiah Wilson III'ün isyanlar konusundaki verileriyle de karşılaştırdır. Bkz. Lyall ve Wilson, "Rage against the Machines: Explaining Outcomes in Counterinsurgency Wars,"[Makinelere Öfke: Kontrgerilla Savaşlarının Sonuçlarını Açıklamak] basılmamış makale, Princeton University, 2008.

40. Bkz. Hufbauer, Schott, ve Elliott, Economic Sanctions Reconsidered[Ekonomik Yaptırımları Yeniden Gözden Geçirmek]; ve Pape, "Why Economic Sanctions Do Not Work.[Ekonomik Yaptırımlar Neden İşe Yaramaz]." İki yıllık eşik sonuca ulaşmada yaşanabilecek lojistik ya da operasyonel gecikmeleri hesaba katıyor.

41. Özellikle şiddetsiz kampanyalar söz konusunda olduğunda veri kümemizin başarıya yönelik eğilimli olduğuna yönelik ciddi endişeler var, çünkü genelde büyük, olgunlaşmış kampanyalar kayda alınıyor. Daha başlangıçlarında ezilen (yani başarısız olan) potansiyel şiddetsiz kampanyalar veri kümesine alınamıyor. Bu çalışmadaki en büyük ve kaçınılması zor eksiklik bu. Bu endişeye cevaben, başarısız hareketleri de hesaba kattığımızdan emin olmak için verileri şiddetsiz hareketler üzerine başta gelen mercilere gönderdik. Dahası, tüm sonuçların sağlam olduğundan emin olmak için, hem şiddetsiz ve şiddetli vakaların arasında hem de sadece şiddetsiz vakaların içinde çok sayıda test yaptık. Veri kümesinde hakkında bilgi sahibi olmadığımız önemli kampanyalar eksik olabilir.

42. Eğer bir kampanya devam ediyorsa, kampanya gözlem raporu 2006'da not edilir ve "başarısız" olarak kodlanır. Bunun bir örneği Endonezya işgaline karşı 1964'ten beri devam eden Batı Papua kampanyasıdır, bu kampanya 2006 yılı itibariyle başarısızlık olarak kodlanmıştır.

43. Dupuy Institute[Dupuy Enstitüsü], Armed Conflict Events Database[Silahlı Çatışkı Veri Tabanı], Release Version Beta 1.2.1[Sürüm Versiyonu Beta 1.2.1], <http://www.onwar.com/aced/index.htm>; Zunes, "Unarmed Insurrections against Authoritarian Regimes"[Otoriter Rejimlere Karşı Silahsız Ayaklanmalar]; Schock, Unarmed Insurrections[Silahsız Ayaklanmalar]; Karatnycky ve Ackerman, How Freedom Is Won[Özgürlük Nasıl Kazanılır]; Zunes, Kurtz, ve Asher, Nonviolent Social Movements[Şiddetsiz Toplumsal Hareketler]; Wehr, Burgess, ve Burgess, Justice without Violence[Şiddetsiz Adalet]; Central Intelligence Agency[ABD Merkezi Haberalma Teşkilatı], The World Factbook[Dünya Olgusal Gerçekler Kitabı], 2007 (Washington, D.C.: Central Intelligence Agency, 2006); Sepp, "Best Practices in Counterinsurgency"[En İyi Kontrgerilla Uygulamaları]; ve Carter, Clark, ve Randle, People Power and Protest since 1945[1945'ten Beri Halk İktidarı ve Protesto].

44. Medyada yer alan haberlerden bilgiye ulaşmak değişken etkiler yaratabiliyor. Bkz. örneğin, Martin, Justice Ignited[Adaleti Ateşlemek].

45. Veriler aşağıdaki kaynaklardan derlendi: Dupuy Institute[Dupuy Enstitüsü], Armed Conflict Events Database[Silahlı Çatışkı Veri Tabanı]; Zunes, "Unarmed Insurrections against Authoritarian Regimes"[Otoriter Rejimlere Karşı Silahsız Ayaklanmalar]; Schock, Unarmed Insurrections[Silahsız Ayaklanmalar]; Karatnycky ve Ackerman, How Freedom Is Won[Özgürlük Nasıl Kazanılır]; Zunes, Kurtz, ve Asher, Nonviolent Social Movements[Şiddetsiz Toplumsal Hareketler]; Wehr, Burgess, ve Burgess, Justice without Violence[Şiddetsiz Adalet]; Central Intelligence Agency[Merkezi Haberalma Teşkilatı], The World Factbook[Dünya Olgusal Gerçekler Kitabı], 2007; ve Carter, Clarke, ve Randle, People Power and Protest since 1945[1945'ten Bu Yana Halk İktidarı ve Protesto].

46. Dış yardım değişkeni gizli desteği içermiyor, eğer bir şekilde kamuoyuna sızdırılmadıysa bu tür bir desteği belirlemek imkansız. Bu ölçüt ayrıca basın açıklamaları veya diplomatik basınç yoluyla verilen sessiz devlet desteği, STK desteği, diaspora gruplarının desteği, diğer devlet dışı aktörlerin desteği ya da uluslar ötesi savunma ağlarının desteğini de dışlıyor. TAN(Transnational advocacy network) adı verilen uluslar ötesi savunma ağları hakkında belli bir literatür oluştu. Bkz örneğin Margaret Keck ve Kathryn Sikkink, Activists beyond Borders: Advocacy Networks in International Politics[Sınır Tanımayan Aktivistler: Uluslararası Siyasette Savunma Ağları] (Ithaca, N.Y.: Cornell University Press, 1998).

47. Eğer yardım açık olarak kampanya karşısında rejime destek vermek amacıyla verilmişse ve resmi açıklamalar ya da birden fazla hesap yoluyla aşkar edilmişse bu değişkene 1 kodu veriliyor. Rejim baskısı ve dış destek değişkenleri için veriler şu kaynaklardan alındı: Dupuy Institute, Armed Conflict Events Database[Silahlı Çatışkı Veri Tabanı]; Zunes, "Unarmed Insurrections against Authoritarian Regimes[Otoriter Rejimlere Karşı Silahsız Ayaklanmalar]"; Schock, Unarmed Insurrections[Silahsız Ayaklanmalar]; Karatnycky ve Ackerman, How Freedom Is Won[Özgürlük Nasıl Kazanılır]; Zunes, Kurtz, ve Asher, Nonviolent Social Movements[Şiddetsiz Toplumsal Hareketler]; Wehr, Burgess, ve Burgess, Justice without Violence[Şiddetsiz Adalet]; CIA, The World Factbook[Dünya Olgusal Gerçekler Kitabı], 2007; Carter, Clarke, ve Randle, People Power and Protest since 1945[1945'ten Bu Yana Halk İktidarı ve Protesto]; ve Hufbauer, Elliott, ve Schott, Economic Sanctions Reconsidered[Ekonomik Yaptırımları Yeniden Düşünmek].

48. James D. Fearon, "Domestic Political Audiences and the Escalation of International Disputes,"[Yerel Siyasi Hedef Kitleleri ve Uluslararası Anlaşmazlıkların Tırmanması] American Political Science Review[Amerikan Siyaset Bilimi Dergisi], Vol. 88, No. 3 (Eylül 1994), syf. 577-592; ve Pape, Dying to Win[Kazamak için Ölmek].

49. Polity IV skoru ülkenin otokrasi-demokrasi skorunu -10 ile 10 arasında puanlayan bir

yönetim biçimi endeksidir (-10 skoru otokratik, 10 skoru tam anlamıyla demokratik anlamına geliyor). Bkz Monty G. Marshall ve Keith Jagers, POLITY IV Project: Regime Characteristics and Transitions [POLITY IV Projesi: Rejimlerin Özellikleri ve Dönüşümleri], 1800–2004 (College Park: Center for International Development [Uluslararası Gelişme Merkezi], University of Maryland, 2005).

50. Dupuy Institute, Armed Conflict Events Database [Silahlı Çatışkı Veri Tabanı]; Karatnycky ve Ackerman, How Freedom Is Won [Özgürlük Nasıl Kazanılır]; Carter, Clark, ve Randle, People Power and Protest since 1945 [1945'ten Bu Yana Halk İktidarı ve Protesto]; Gleditsch, "A Revised List of Wars Between and Within States" [Bağımsız Devletler İçinde ve Arasındaki Savaşların Yeniden Düzenlenmiş Listesi]; ve Sepp, "Best Practices in Counterinsurgency." [En İyi Kontrgerilla Uygulamaları]"

51. İlave sonuçlar, değişkenler ve replikasyon için veriler Erica Chenoweth'ten temin edilebilir. MLR analizi araştırmacıların spesifik bir bağımsız ve otonom değişkenler grubunun diğer potansiyel sonuçlarla karşılaştırıldığında her bir sonuca ulaştırmasının görece olasılıklarını tahmin etmelerini sağlıyor. Bunun tercih edilen tahmin yöntemi olmasının birkaç nedeni var. Birincisi, araştırmacılar aynı örnekten çıkarılmış çok sayıda sonuç olasılığını inceleyebiliyorlar. Buna karşın bağımsız lojistik regresyon analizleri sonuçları bağımsız örneklerle dayanarak hesaplıyor. İkincisi, MLR sıralı lojistik regresyondan (OLR – ordered logistic regression) daha fazla tercih ediliyor, çünkü OLR sonuçların niteliksel olarak sıralandığını varsayıyor. Ancak modelleri OLR kullanarak yeniden hesaplamak sonuçları anlamlı bir şekilde değiştirmiyor. Bkz. Stata "Logistic Regression," [Lojistik Regresyon] <http://www.stata.com/capabilities/logistic.html>.

52. Bazı son uyarılar gerekiyor. Öncelikle çoğu değişkenimiz karmaşık toplumsal fenomenlerin kesin olmayan sınıflandırmalarından ibaret. Değişkenlerimizin ikili niteliği hassasiyeti çok azaltıyor. Dahası, analiz birimi olarak zirve yılının kullanılması, nedensel ilişkinin zamansal bileşenini göz ardı ediyor. Bu da bizi mecburen belirsiz nedensel iddialarla sınırlıyor. Bu tür eksiklikler özensizlikten değil veri elde edilememesinden kaynaklandı. Ancak yine de ikili değişken kullanmak için iyi sebepler var, çünkü her bir tekil etkenin sonuçlara olan etkisini hesaplayabilmek için kullanışlı düzenleyici prensipler sunuyorlar. Böylesi ölçütler niteliksel karşılaştırmalar kullanarak daha yakından ele alınabilecek sistematik, genel ilişkilere dikkat çekiyor.

53. Lyall ve Wilson, "Rage against the Machines." [Makinelere Öfke]

54. Elisabeth Jean Wood kampanya gidişatını belirlemede ekonomik elitlerin önemini keşfetti. Wood, Forging Democracy from Below: Insurgent Transitions in South Africa and El Salvador [Demokrasiyi Aşağıdan Şekillendirmek: Güney Afrika ve El Salvador'da

Direnışçi Dönüşümler] (New York: Cambridge University Press, 2000).

55. Önemli bir soru da neden rejim şiddetinin bazı durumlarda geri teperken bazılarında tepmiyor olduğu. Konuyla ilgili bazı başlangıç gözlemleri için bkz. Martin, Justice Ignited [Adaleti Ateşlemek].

56. Bu bulgu dış destek almanın ayaklanmalar açısından belirleyici olduğunu iddia eden çok sayıda akademisyenin argümanlarıyla uyumlu. Bkz. Record "External Assistance." [Dış Yardım]

57. Genel ambargoya göre hedefli veya "akıllı" yaptırımlar bu etkiyi azaltabilir. Bkz. David Cortright ve George A. Lopez, editörler, Smart Sanctions: Targeting Economic Statecraft [Akıllı Ambargo: Ekonomik Devletçiliği Hedef Almak] (Lanham, Md.: Rowman and Littleaeld, 2002).

58. Bu konuya dikkat çektiği için Hardy Merriman'a teşekkür ediyoruz.

59. Bkz. örneğin, Merom, How Democracies Lose Small Wars [Demokrasiler Nasıl Küçük Savaşları Kaybeder]; ve Fearon, "Domestic Political Audiences and the Escalation of International Disputes." [Yerel Siyasi Hedef Kitleleri ve Uluslararası Anlaşmazlıkların Tırmanması]

60. Bkz. Lyall ve Wilson, "Rage against the Machines." [Makinelere Öfke]

61. İç içe (nested) analizin mantığına göre büyük-n analizi kullanan (yani büyük veri kümeleriyle çalışan) akademisyenler, vaka çalışması analizlerinde, nedensel iddialarını test etmek ve şekillendirmek için örneklemelerinden hem tahmin edilen hem de tahminden sapan gözlemleri kullanmalılar. Vaka çalışması analizi, tahmin edilen regresyon çizgisine uyan gözlemler arasında nedensel ilişkinin var olup olmadığını ortaya çıkarabilir. Tahminden sapan olağandışı vakalardaysa vaka çalışması analizi artık hatasının (residual error) hangi dışlanmış değişkenden kaynaklandığını ortaya çıkarabilir.

62. İki BM Güvenlik Konseyi kararı, 384 (1975) ve 389 (1976), Doğu Timor'un özerklik/kendi kaderini tayin hakkını teslim ederek Endonezya'ya Doğu Timor işgalini durdurması ve askeri güçlerini derhal geri çekmesi çağrısında bulunmuştu. Bkz. Richard Falk, "The East Timor Ordeal: International Law and Its Limits," [Doğu Timor Sınavı: Uluslararası Hukuk ve Sınırları] Richard Tanter, Mark Selden, ve Stephen R. Shalom, editörler., Bitter Flowers, Sweet Flowers: East Timor, Indonesia, and the World

Community [Buruk Çiçekler, Tatlı Çiçekler: Doğu Timor, Endonezya ve Dünya Topluluğu]'nın içinde. (Lanham, Md.: Rowman and Littleaeld, 2001), syf. 150.

63. Geoffrey C. Gunn, A Critical View of Western Journalism and Scholarship on East Timor [Doğu Timor hakkındaki Batı Gazeteciliği ve Bilimine Eleştirel Bir Bakış](Manila: Journal of Contemporary Asia, 1994), s. 1.

64. Endonezya güçleri FALANTIL komutanlarının çoğunu öldürdü, üslerinin yaklaşık yüzde 80'inini ortadan kaldırdı, ve Doğu Timor nüfusunun yaklaşık yüzde 90'ı üzerinde kontrol sağladı. FALANTIL komutanı Taur Matan Ruak'ta röportaj, Maria J. Stephan, Dili, Doğu Timor, Ocak 11, 2005.

65. Gusmão görüşmeleri şu şekilde tarif ediyordu: "1979'da evden eve, köyden köye, kasabadan kasabaya gittim, ve halkıma mücadeleye devam etmek isteyip istemediklerini sordum ve onlar asla ve kat'a boyun eğmememi istediler. Halkım savaş alanında ölmeme diliyor, dilemekten öte talep ve tercih ediyor. İşte Doğu Timor halkının yüksek onur duygusu. Ve ben bu ülkenin askeri, ve bin kere kahraman olmuş halkının hizmetkarıyım. Bkz Sarah Niner, editör., To Resist Is To Win! The Autobiography of [Direnmek Kazanmaktır! Xanana Gusmão'nun Otobiyografisi] (Richmond, Va.: Aurora, 2000), s. 166.

66. CNRM'in adı 1998'de Timor Direnişi Ulusal Konseyi olarak değiştirildi. Bu ideolojik ve örgütsel dönüşüm, daha fazla Doğu Timorlu'nun ideolojik ve siyasi yakınlıklarından bağımsız olarak harekete katılım sağlamalarına izin vererek destekçi tabanını genişletti. Chisako M. Fukuda, "Peace through Nonviolent Action: The East Timorese Resistance Movement's Strategy for Engagement," [Şiddetsiz Eylem Yoluyla Barış: Doğu Timor Direniş Hareketinin Katılım Stratejisi] Pacifica Review, Vol. 12, No. 1 (Şubat 2000), syf. 19-20; ve Maria J. Stephan, "Fighting for Statehood: The Role of Civilian-Based Resistance in the East Timorese, Palestinian, and Kosovo Albanian Self-Determination Movements," [Devlet Statüsü için Mücadele: Doğu Timorluların, Filistinlilerin ve Kosova Arnavutları'nın Özerklik Hareketleri] Fletcher Forum of World Affairs [Fletcher Dünya İlişkileri Forumu], Vol. 30, No. 2 (Yaz 2006), syf. 57-81.

67. Constancio Pinto, "The Student Movement and the Independence Struggle in East Timor: An Interview," [Doğu Timor'da Öğrenci Hareketi ve Bağımsızlık Mücadelesi: Bir Röportaj] Tanter, Selden, ve Shalom, Bitter Flowers, Sweet Flowers [Buruk Çiçekler, Tatlı Çiçekler]'in içinde, s. 36.

68. A.g.e., s. 111.

69. Brian Martin, Wendy Varney, ve Adrian Vickers, "Political Ju-Jitsu against Indonesian

Repression: Studying Lower-Profile Nonviolent Resistance,"[Endonezya Baskısına Karşı Siyasi Ju-Jitsu: Düşük Profilli Şiddetsiz Direniş] Pacifica Review, Vol. 13, No. 2 (Haziran 2001), syf. 143–156. Ayrıca bkz. Arnold S. Kohen, From the Place of the Dead: The Epic Struggles of Bishop Belo of East Timor[Ölümler Ülkesinden: Doğu Timor Piskoposu Belo'nun Destansı Mücadelesi] (New York: St. Martin's, 1999), syf. 160–187.

70. Domingos Sarmiento Alves, Gizli Cephe lideri, Maria J. Stephan'ın röportajı, Dili, Doğu Timor, 5 Ocak, 2005; ve Stephan, "Fighting for Statehood."[Devlet Statüsü için Mücadele].

71. Michael E. Salla, "Creating the 'Ripe Moment' in the East Timor Conflict,"[Doğu Timor Sorununda 'Uygun An'ı Yaratmak] Journal of Peace Research[Bariş Araştırmaları Dergisi], Vol. 34, No. 4 (Kasım 1997), syf. 449–466.

72. Nora Boustany'ın, "Riding the Tide of History,"[Tarihin Gelgitine Kapılmak] adlı makalesinden alıntı, Washington Post, 20, Eylül, 1999.

73. "Clinton Demands Indonesia Accept International Force,"[Clinton Endonezya'nın Uluslararası Gücü Kabul Etmesini Talep Ediyor] Agence France-Presse, 9, Eylül, 1999; "U.S. Cuts Military Ties with Indonesia,"[ABD Endonezya'yla Askeri Bağını Koparıyor] Reuters, 9, Eylül, 1999; ve Sanders Thoenes, "What Made Jakarta Accept Peacekeepers,"[Jakarta'nın Bariş Gücü'nü Kabul Etmesini Sağlayan Neydi] Christian Science Monitor, 14, Eylül, 1999.

74. Ian Martin, "The Popular Consultations and the United Nations Mission,"[Halk Müzakereleri ve Birleşmiş Milletler Misyonu] James J. Fox ve Dionisio Babo Soares, editörler., Out of the Ashes: The Destruction and Reconstruction of East Timor [Küllerin İçinden: Doğu Timor'un Yıkımı ve Yeniden İnşası]'nın içinde (Adelaide, Australia: Crawford House, 2000).

75. 1995'te sadece Doğu Timor'a odaklanan Maubere Halkıyla Dayanışma örgütü yaratıldı. Bkz Anders Uhlin, Indonesia and the "Third Wave of Democratization": The Indonesian Pro-Democracy Movement in a Changing World [Endonezya ve "Üçüncü Demokratikleşme Dalgası": Değişen Bir Dünyada Endonezya Demokrasi Hareketi](New York: St. Martin's, 1997).

76. Joachim Fonseca, Gizli Cephe lideri, Maria J. Stephan ile röportaj, Dili, Doğu Timor, 12 Ocak 2005.

77. Maggie Helwig, "Students Take Lead in East Timor Resistance,"[Doğu Timor Direnişinde Öğrenciler Başı Çekiyor] Peace News[Bariş Haberleri], No. 2389 (Nisan 1995).

78. Manuela Saragosa, "Summit Light Spills Over on to East Timor,"[Zirvenin Işığı Doğu Timor'un Üzerine Parladi] Financial Times, 11, Kasım, 1994; Jeremy Wagstaff, "Timorese Protestors Say They Won't Quit Embassy,"[Timorlu Protestocular Elçilikten Çıkmayacaklarını Belirtti] Reuters, 12, Kasım, 1994; ve Hugh O'Shaughnessy, "Aid Money Goes to Indonesian Regime Despite Massacres", [Katliamlara Rağmen Endonezya Rejimine Para Yardımı Gidiyor] London Observer, 13, Kasım, 1994.

79. Brad Simpson, "Solidarity in an Age of Globalization: The Transnational Movement for East Timor and U.S. Foreign Policy,"[Küreselleşme Çağında Dayanışma: Uluslar ötesi Doğu Timor Hareketi ve ABD Dış Politikası] Peace and Change,[Barış ve Değişim] Vol. 29, No. 3-4 (Temmuz 2004), s. 459.

80. Allan Nairn, "U.S. Support for the Indonesian Military: Congressional Support,"[Endonezya Ordusuna ABD Desteği: Kongre Desteği] Tanter, Selden, ve Shalom, Bitter Flowers, Sweet Flowers[Buruk Çiçekler, Tatlı Çiçekler]'in içinde.

81. Samuel Moore, "The Indonesian Military's Last Years in East Timor: An Analysis of Its Secret Documents,"[Endonezya Ordusunun Doğu Timor'daki Son Yılları: Gizli Belgelerin Analizi] Indonesia[Endonezya], Vol. 72 (Ekim 2001), syf. 9-44.

82. Brendan O'Leary, Ian S. Lustick, ve Thomas Callaghy, editörler., Rightsizing the State: The Politics of Moving Borders [Devleti Küçültmek: Sınır Taşımanın Siyaseti] (New York: Oxford University Press, 2001).

83. Benedict Anderson, "Imagining East Timor,"[Doğu Timor'u Tahayyül Etmek] Arena, No. 4 (Nisan-Mayıs 1993).

84. Bazı asker ve subaylara disiplin cezaları verilmesine sebep olan Dili katliamından sonra Endonezya ordusunun bazı kesimleri hükümetin Doğu Timor'daki stratejisini ciddi şekilde eleştirmeye başlamıştı. Bkz John B. Haseman, "A Catalyst for Change in Indonesia: The Dili Incident,"[Endonezya'da Değişimin Katalizörü: Dili Olayı] Asian Survey, Vol. 35, No. 8 (Ağustos 1995), syf. 757-767.

85. Ruak, Stephan'la röportajından.

86. A.g.e.

87. Geoffrey Forrester, "Introduction,"[Giriş] Forrester ve R.J. May, editörler, The Fall of Suharto[Suharto'nun Düşüşü] içinde (Bathurst, Australia: Crawford House, 1998). Ayrıca

bkz. Edward Aspinall, Herb Feith, ve Gerry van Klinken, editörler, *The Last Days of President Suharto*[Başkan Suharto'nun Son Günleri] (Melbourne, Australia: Monash Asia Institute, Monash University, 1999).

88. Forrester, "Introduction"[Giriş]; ve Aspinall, Feith, ve van Klinken, *The Last Days of President Suharto*[Başkan Suharto'nun Son Günleri].

89. Richard Snyder, "Explaining Transitions from Neopatrimonial Dictatorships." [Neopatrimonyal Diktatörlüklerden Geçişleri Açıklamak] *Comparative Politics*[Karşılaştırmalı Politika], Vol. 24, No. 4 (Temmuz 1992), syf. 379–400; Richard Snyder, "Paths out of Sultanistic Regimes: Combining Structural and Voluntaristic Perspectives[Despot Rejimlerden Çıkış Yolları: Yapısalcı ve İstenççi Perspektifleri Birleştirmek]," H.E. Chehabi ve Juan J. Linz, editörler., *Sultanistic Regimes* [Despot Rejimler] içinde (Baltimore, Md.: Johns Hopkins University Press, 1998), syf. 49–81; Mark Thompson, "Searching for a Strategy: The Traditional Opposition to Marcos and the Transition to Democracy in the Philippines," [Bir Strateji Aramak: Marcos'a Karşı Geleneksel Muhalefet ve Filipinlerde Demokrasiye Geçiş] yayınlanmamış makale, Yale University, 1991; ve Mark R. Thompson, "Off the Endangered List: Philippine Democratization in Comparative Perspective," [Tehlikedekiler Listesinden Çıkmak: Karşılaştırmalı Perspektifte Filipin'in Demokratizasyonu] *Comparative Politics*[Karşılaştırmalı Politika], Vol. 28, No. 2 (Ocak 1996), syf. 179–205.

90. Amado Mendoza, "Civil Resistance, 'People Power,' and Democratization in the Philippines," [Filipinlerde Sivil Direniş, "Halk İktidarı" ve Demokratikleşme], Adam Roberts, Timothy Garton Ash, ve Thomas Robert Davies, editörler., *Civil Resistance and Power Politics: The Experience of Nonviolent Action from Gandhi to the Present* [Sivil Direniş ve İktidar Politikaları: Gandhi'den Günümüze Şiddetsiz Eylem Deneyimi]'in içinde (Oxford: Oxford University Press, 2009).

91. Schock, *Unarmed Insurrections* [Silahsız Ayaklanmalar].

92. Geleneksel siyasetçiler, Moro Ulusal Özgürlük Cephesi'nin [Moro National Liberation Front] yardımıyla Sabah, Malezya'da küçük bir silahlı grup kurmaya çalıştı. Ordu büyüme konusunda başarısız olunca Marcos'u seçimlerle ilgili tavize zorlamak için kundaklama ve bombalama eylemlerine başladılar. Bkz. Thompson "Off the Endangered List" [Tehlikedekiler Listesinden Çıkmak].

93. Mendoza, "Civil Resistance, 'People Power,' and Democratization in the Philippines." [Filipinlerde Sivil Direniş, "Halk İktidarı" ve Demokratikleşme]

94. Schock, Unarmed Insurrections, [Silahsız Ayaklanmalar] s. 69

95. Mendoza, "Civil Resistance, 'People Power,' and Democratization in the Philippines." [Filipinlerde Sivil Direniş, "Halk İktidarı" ve Demokratikleşme]

96. Schock, Unarmed Insurrections.[Silahsız Ayaklanmalar]

97. A.g.e., s.77

98. A.g.e.

99. Stephen Zunes, "The Origins of People Power in the Philippines,"[Filipinler'de Halk İktidarının Kökenleri] Zunes, Kurtz, ve Asher, Nonviolent Social Movements,[Şiddetsiz Toplumsal Hareketler]'in içinde syf. 129–158.

100. Mendoza, "Civil Resistance, 'People Power,' and Democratization in the Philippines." [Filipinlerde Sivil Direniş, "Halk İktidarı" ve Demokratikleşme]

101. A.g.e.; ve Schock, Unarmed Insurrections. [Silahsız Ayaklanmalar]

102. Mendoza, "Civil Resistance, 'People Power,' and Democratization in the Philippines"[Filipinlerde Sivil Direniş, "Halk İktidarı" ve Demokratikleşme]; ve Schock, Unarmed Insurrections. [Silahsız Ayaklanmalar]

103. Schock, Unarmed Insurrections [Silahsız Ayaklanmalar], s. 72.

104. Bu vaka çalışması Ağustos-Ekim 2007 Safran Devrimi'ni kapsamıyor. Bu halk ayaklanması yüksek yakıt fiyatları yüzünden patlak vermişti ve SPDC'ye karşı 1988'den beri düzenlenen en büyük ve en uzun soluklu protestolara yol açmıştı. Rejimin barışçıl protestoları sert bir şekilde bastırması insan hakları grupları, hükümetler, BM Güvenlik Konseyi ve bölgesel yönetimlerden ağır eleştiri aldı, bu da cuntanın üzerindeki siyasi, diplomatik ve ekonomik basıncın yoğunlaşmasına sebep oldu. Burma'daki BM Özel Delegatesi SPDC'ye tutuklu muhalefet lideri Aung San Suu Kyi'yle anlamlı diyaloga girilmesi, tüm siyasi tutukluların serbest bırakılması ve şeffaf, katılımcı yöntemle yeni bir anayasa hazırlanması yönünde çağrıda bulundu. SPDC yeni bir anayasa tasarısı için ulusal bir kurultay oluşturdu, bu anayasa 2008'de ulusal referanduma sunulacak, 2010'da da yürürlüğe girecek ve çok partili seçime gidilecek—bu son yirmi yılın ilk genel seçimi olacak. Safran Devrimi'nin siyasi yankıları şu an belirsiz durumda. Bu kampanyayla ilgili daha fazla bilgi için bkz. Daya Gamage, "Latest Visit to Burma Yielded No 'Immediate Tangible Outcome,' Gambari Tells UN Security Council," [Gambari BM

Güvenlik Konseyi'ne Burma'ya Son Ziyaretinin "Halihazırda Elle Tutulur Sonuç" Vermediğini Söyledi] Asian Tribune, Vol. 7, No. 1 (Mart 21, 2008), <http://www.asiantribune.com/?q=node/10128>. 2007 Safran Devrimi'nin bir analizi için bkz. International Federation for Human Rights [Uluslararası İnsan Hakları Federasyonu], "Burma's 'Saffron Revolution' Is Not Over: Time for the International Community to Act,"[Burma'nın "Safran Devrimi" Henüz Bitmedi: Uluslararası Topluluğun Harekete Geçme Zamanı Geldi] Aralık 2007, <http://www.adh.org/IMG/pdf/BURMA-DEC2007.pdf>.

105. Rangoon'daki göstericiler o anda etraflarından uydurabildikleri silahlarla karşı koydular. Sharp, Waging Nonviolent Struggle [Şiddetsiz Mücadele], syf. 246-247.

106. A.g.e., s. 249; ve Michael Beer, "Violent and Nonviolent Struggle in Burma: Is a Unified Strategy Workable?"[Burma'da Şiddetli ve Şiddetsiz Direniş: Birleşik Bir Strateji Mümkün mü?] Zunes, Kurtz, ve Asher, Nonviolent Social Movements[Şiddetsiz Toplumsal Hareketler], içinde syf. 174-185.

107. Sharp, Waging Nonviolent Struggle,[Şiddetsiz Mücadele] s. 248.

108. Tin Maung Maung Than, "Myanmar: Challenges Galore but Opposition Failed to Score,"[Myanmar: Direniş Bol Ama Muhalefet Başarılı Olamadı] Daljit Singh ve Lorraine C. Salazar, editörler., Southeast Asian Affairs, 2006 [Güneydoğu Asya İlişkileri, 2006] içinde (Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2007), syf. 186-207.

109. Sharp, Waging Nonviolent Struggle, [Şiddetsiz Mücadele] s. 248.

110. A.g.e.

111. Martin, Justice Ignited [Adaleti Ateşlemek]. Geri tepme modelinde, medya yankıları rejimin en yüz kızartıcı eylemlerinin üstünü örtmekteki başarısızlığını yansıtır.

112. Martin ve Varney, "Nonviolent Communication." [Şiddetsiz İletişim]

113. Ek iç değişkenlerle ilgili önerileri için Howard Clark'a teşekkür ediyoruz.

114. Ackerman ve Kruegler, Strategic Nonviolent Conflict[Stratejik Şiddetsiz Çatışkı]; ve Helvey, On Strategic Nonviolent Conflict[Stratejik Şiddetsiz Çatışkı Üzerine].

115. Bkz. örneğin, Liam Mahoney ve Luis Enrique Eguren, Unarmed Bodyguards: International Accompaniment for the Protection of Human Rights[Silahsız Korumalar:

İnsan Haklarının Korunmasında Uluslararası Refakat] (Bloomfield, Conn.: Kumarian, 1997).

116. Örneğin Sırp muhalif hareketi 2000 yılında Sırbistan lideri Slobodan Milošević'in şiddetsiz şekilde devrilmesine giden süreçte yapılan aktivist eğitimlerinde Gene Sharp'ın eserlerini kullanmıştı. Gürcistan ve Ukrayna'daki seçim devrimleri sırasında ve öncesinde Sırbistan hareketiyle ilgili belgesel film Bringing Down a Dictator [Bir Diktatörü Devirmek] devlet televizyonunda gösterilmişti.

117. National Endowment for Democracy [Ulusal Demokrasi Fonu], "The Backlash against Democracy Assistance," [Demokrasi Desteğine Karşı Tepkiler] Dış İlişkiler Komitesi başkanı Senatör Richard Lugar için hazırlanmış rapor, ABD Senatosu, 8 Haziran 2006; ; Carl Gershman ve Michael Allen, "The Assault on Democracy Assistance," [Demokrasi Yardımına Saldırı] Journal of Democracy, Vol. 17, No. 2 (Nisan 2006), p. 38; Thomas Carothers, "The Backlash against Democracy Promotion," [Demokrasi Teşviğine Karşı Tepkiler] Foreign Affairs, Vol. 85, No. 2 (Mart–Nisan 2006), syf. 55–68; ve Regine Spector ve Andrej Krickovic, "Authoritarianism 2.0: Non-Democratic Regimes Are Upgrading and Integrating Globally," [Otoriteryanizm 2.0: Demokratik Olmayan Rejimler Küresel Çapta İyileşiyor ve Bütünleşiyor] Uluslararası Çalışmalar Birliği'nin yıllık toplantısında sunulmuş makale, International Studies Association, San Francisco, California, Mart 26, 2008.

118. Thomas C. Schelling, "Some Questions on Civilian Defense," [Sivil Savunma Konusunda Bazı Sorular] Adam Roberts, editör., Civilian Resistance as a National Defense: Nonviolent Action against Aggression [Ulusal Savunma Olarak Sivil Direniş: Saldırı Karşısında Şiddetsiz Eylem] içinde (Harrisburg, Pa.: Stackpole, 1967), syf. 351–352.

Yazının alındığı kaynak: *International Security* [Uluslararası Güvenlik], Vol. 33, No. 1 (Summer 2008), pp. 7–44

© 2008 by the President and Fellows of Harvard College and the Massachusetts Institute of Technology. *International Security* 33:1 8

